

Sofia Dalén, Konsta
Dorairaju, Louna Haapavaara,
Sandra Haataja,
Salla Humalajoki, Henriikka
Reitala, Alli Suosalo, Minni
Turtiainen

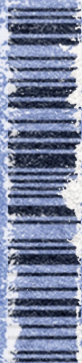
Nunu Anundi ja Ansku
Nousiainen, Irini Arana,
Erkki Huilla, Sini Ilves,
Ville Karlsson,
Matilda Keränen, Otto
Koskelo, Paavo Kärki,
Anastasia Lapteva, Diana
Luganski, Lasse Määttä,
Aino Raatikainen, Mirella
Salo, Viktor Sundman, Aino
Tillonen, Luumu Tursas,
Jaakko Uljas, Olli Valkola,
Iida Valmé, Emppu Veinola,
Eva Volmerson, Sofia
Vuorenmaa, Minja Yletyinen,
Anne Yli-Ikkelä

X Halki – tekstejä taiteellisista prosesseista

Halki

—
tekstejä taiteellisista
prosesseista

9 789523 534728

TAIDE-
YLIOPISTO

X KUVATAIDEAKATEMIA

X

Halki – Tekstejä taiteellisista prosesseista

Kandinäyttely
13.9.–6.10.2024
Kuva/Tila

lue lisää näyttelyn teoksista osoitteessa:
uniarts.fi/
tapahtumat/
kandinayttely-2024/

Halki – Tekstejä taiteellisista prosesseista kokoaa yhteen Kuvataideakatemian Nykyaiteen historian ja teorian opiskelijoiden tekstejä, jotka ovat syntyneet keskusteluista yhdessä kuvataiteen kandidaattiopiskelijoiden kanssa keväällä 2024. Julkaisun nimi kantaa sekä myöten tai lävitse kulkemisen että poikkileikkauksen merkityksiä.

Nykytaiteen tutkimuksen professori Riikka Haapalainen avaa alkusanoin julkaisuun kytkeytyviä prosesseja sivuilla 8–9.

Luvussa KAAVAT Minni Turtiainen (Viktor Sundman sivuilla 12–15), Sandra Haataja (Mirella Salo sivuilla 16–19), Salla Humalajoki (Jaakko Uljas sivuilla 20–25) sekä Sofia Dalén (Aino Raatikainen sivuilla 26–29) kirjoittavat säännönmukaisuuksista ja -vastaisuuksista.

Luvussa SOINTI Henriikka Reitala (Sofia Vuorenmaa sivuilla 32–37), Sandra Haataja (Emppu Veinola sivuilla 38–41 ja Anastasia Lapteva sivuilla 46–49) sekä Sofia Dalén (Eva Volmerson sivuilla 42–45) jatkavat huomioin sävyistä, havainnosta ja kielestä.

Luvussa TIE Konsta Dorairaju (Erkki Huilla sivuilla 52–55 ja Paavo Kärki sivuilla 60–63) sekä Salla Humalajoki (Lasse Määttä sivuilla 56–59) hahmottelevat uusia reittejä.

Luvussa RUUMIS Salla Humalajoki (Sini Ilves sivuilla 66–71), Louna Haapavaara (Irini Arana sivuilla 72–75) sekä Nunu Anundi ja Ansku Nousiainen sivuilla 86–89), Henriikka Reitala (Anne Yli-Ikkelä sivuilla 76–81) ja Alli Suosalo (Otto Koskelo sivuilla 82–85) sivuavat ruumiillisuuden ja muunlajisuuden teemoja.

Luvussa KUVASTIN Alli Suosalo (Olli Valkola sivuilla 92–95), Minni Turtiainen (Diana Luganski sivuilla 96–99), Louna Haapavaara (Ville Karlsson sivuilla 100–103) sekä Henriikka Reitala (Aino Tillonen sivuilla 104–107) kirjoittavat näkymisen, peilaamisen ja jäljentämisen lainalaisuuksista.

Viimeisessä luvussa PERINTÖ
Minni Turtiainen (Iida Valmé sivuilla
110–113), Alli Suosalo (Luumu Tursas
sivuilla 114–117), Konsta Dorairaju
(Minja Yletyinen sivuilla 118–121) ja
Sofia Dalén (Matilda Keränen sivuilla
122–125) palaavat teksteissään
perittyyn ja perinteeseen.
Lopuksi kiitokset (sivulla 126) ja
lähteet (sivulla 128).

Halki – tekstejä taiteellisista prosesseista on kirja Kuvataideakatemian Kandinäyttelystä (13.9. - 6.10.2024). Silti, toisin kuin näyttelyjulkaisut yleensä, se katsoo valmiista näyttelystä taaksepäin ja keskeneräisyyteen: halki taiteellisen prosessin.

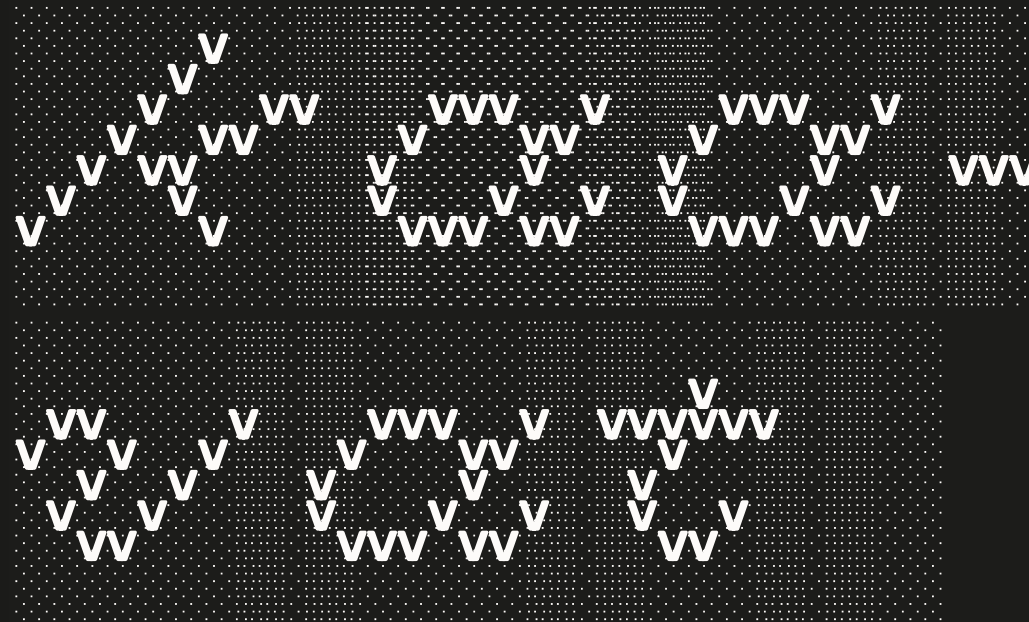
Keväällä 2024 julkaisun kirjoittajat, ryhmä Nykyaiteen historian ja teorian kandidaattiohjelman opiskelijoita, saivat tehtäväkseen tavata Kandinäyttelyyn valmistautuvia kuvataiteen opiskelijoita osana Taiteelliseen prosessiin perehtyminen -opintojaksoa. Tapaamisten tarkoituksena oli seurata kuvataideopiskelijoiden taiteellista työskentelyä ja kirjoittaa siitä *jotain*. Tuolloin valtaosa nyt esillä olevan Kandinäyttelyn teoksista oli vielä olemassa vain aiheina ja aihioina, prosessien palasina.

Taiteellinen prosessi onkin vain harvoin suoraviivaista liikettä keskeneräisestä valmiiseen, alustavasta viimeistelyyn. Taideteos työstyy taideteokseksi halki monenlaisten ja epämääräistenkin sattumien ja suhteiden. Paljon prosessissa jää myös kielen ja ymmärryksen ulottumattomiin. Siksi *Halki*-julkaisun tekstit väistämättä koettelevat taiteellisen prosessin kielellistämisen mahdollisuuksia: miten saattaa sanoiksi sellaista ajattelua ja taiteen toimijuutta, joka sanoiksi kääntyessäänkin jää sanojen ulottumattomiin.

Halki-julkaisussa hehkuu lähes yhtä paljon sekä se, miten kuvataiteilija on taiteellisessa ajattelussaan että se, miten kunkin tekstin kirjoittaja asuttaa kieltä ja sanoja. Taiteellinen prosessi kirjoittuu moninaisina ilmauksina ja huomioina. Osa teksteistä pohjaa taiteilijan ajatusten tai kirjoittajan omien havaintojen välittämiseen. Ne luottavat sanojen voimaan viestiä, kommunikoida ja synnyttää yhteisyyttä. Osassa lähtökohtana on kielen ja sanojen epämääräisempi tai oliomaisempi rakenne, muoto ja rytmi - sen poeettinen voima.

Myös julkaisun graafinen suunnittelu jatkaa taidetekstin olomuotojen tutkimista. Kautta julkaisun teksti etenee loogisen ennakoivasti mustana valkoisella, vain irrottautuakseen välittäjän tehtävästään ja ottaakseen itselleen materiaalisemman ja omalakisemman toimijuuden.

Halki – tekstejä taiteellisista prosesseista -julkaisu ehdottaa moninaisuutta ja moneen suuntautumista. Se saa myös lähes halkeamaan innosta ja ihailusta: lämpimät onnittelut kaikille osallisille tästä hienosta julkaisusta!

kirjoittaja

taiteilija

**MINNI
TURTIAINEN**

**VIKTOR
SUNDMAN**

**Semanttisia
vihreitä**

Kuva piirtyy mieleeni kun luen valkoiselle A4-paperille kirjoitetun tekstin "sandbox full of evil children". Luon mielikuvan kuin promptin lukeva tekoäly. Tai ehkä kyse ei ole kuvasta vaan näystä.

Figure 2

"Scrub Daddy nightmares."

Minun on helppo palata *Viktor Sundmanin* teosten äärelle kerran ne nähtyäni. Tuttua ja tunnistettavaa manipuloivat installaatiot toteutuvat oikeastaan katsojan mielessä ja kehossa. Ehkä siksi ne tahtovat uurtua hyvin myös muistiin. Osa vähän pakkoajatuksen tavoin.

A4-papereille tulostettuja tekstejä on sata. Ne osoittautuvat Viktorin toteutumattomiksi teosideoiksi. Uusi tieto muuttaa lukemani toisenlaiseksi. Viktorin teoksille tyypillisiä ovat luentaan vaikuttavat pienet merkitykset, joita voi löytää nimistä, paikoista tai asiayhteyksistä.

Teosten maailma on arkisessa, läsnä olevassa materiaalisessa kulttuurissa. Esineillä ja asioilla on tiettyjä tunnistettavia sääntöjä, merkityksiä ja merkitystasoja. Niistä syntyvät tunnekokemukset ovat usein kulttuurisesti jaettuina. Viktor on kiinnostunut siitä, mitä tuttu tai tunnistettava asia voi tuottaa, jos sen merkityksen sisälle rakentaa käänteisen logiikan tai katkoksen. "Siinä tapahtuu jonkinlainen värähdys tietotuotannon logiikassa." Tavoitan ajatuksen miettiessäni Viktorin työhuoneessa lojuvaa jakkaraa, jonka istuinosa keskelle on upotettu ovisilmä.

Ohjelmointivirheet, bugit, jaetaan yleensä syntaksivirheisiin tai semanttisiin virheisiin. Syntaksivirhe tarkoittaa virhettä merkkijonon järjestyksessä, mikä estää ohjelmaa toimimasta. Semanttisessa virheessä ongelma piilee koodirivin tulkinnassa. Epäloogiset merkitykset saavat ohjelman toimimaan odottamattomasti eli 'väärin'.

Viktor kertoo miettivänsä kuvaa tekstimuotoisesti: kuvat ovat luettavissa, teksti taas kääntyy kuvaksi. Töissään hän on usein yhdistänyt molempia, tekstiä ja kuvaa. Syntaksin ja merkitysten yhtäaikaisuus saa kokemuksen teoksesta tuntumaan bugisen ohjelman prosessoinnilta. *Glitch* syntyy epäjohdonmukaisista yhteyksistä, joille ei löydy mielekästä selitystä aiemmin ymmärretyistä. *Error* mahdollistaa poikkeaman totuudessa käyttäytymisessä ja ajattelussa. Virheessä piilee muutoksen potentiaali.

**SANDRA
HAATAJA**

**MIRELLA
SALO**

Mirellan säännöt

Kentän tulee olla suorakulmio, jonka pituus on 23,77 m (78 jalkaa) ja leveys kaksinpeliotteluissa 8,23 m (27 jalkaa). Nelinpeliotteluissa kentän tulee olla 10,97 m (36 jalkaa) leveä.¹

Valikoi kasvimaan paikaksi pihan lämpimin ja valoisin alue. Hyötykasvit tarvitsevat auringonvaloa vähintään 6 tuntia päivässä, mieluiten 8–10 tuntia. Parhaiten kasvit kasvavat multavassa ja kuohkeassa maassa.²

Mirella Salon teoksissa realisoituu usein jokin oma maailmansa, Mirellan oma puutarha tai pelikenttä. Paljon pieniä asioita, maalauksia ja objekteja, maalauksia jotka ovat objekteja. Objekteja, joissa maalauksen ja veistoksen raja vaikuttaa häilyvältä. Pienet asiat syntyvät vikkelästi.

Ne ovat vähän sitä sun tätä; *tennismailoja, kirsikoita, kukkasia, viinirypäleitä*, joiden muoto jää päähän ja jota tuntuu tarpeelliselta toistaa. Toistaa ja toistaa, ehkä tehdä hetki jotain aivan muuta ja toistaa taas. Toistamisen jälkeen osaset tulee aina laittaa järjestykseen. Tässä tapauksessa kolmiulotteisen kollaasin lailla, Mirellan säännöillä.

¹ Suomen tennisliitto 2019. Pelaaajien tulee vaihtaa kenttäpuolta ensimmäisen, kolmannen ja jokaisen seuraavan parittoman pelin jälkeen jokaisessa erässä. Pelaaajien tulee myös vaihtaa puolia jokaisen erän jälkeen, paitsi jos erän pelien yhteismäärä on parillinen, jolloin pelaajat vaihtavat puolia seuraavan erän ensimmäisen pelin jälkeen.³

Suorakulman muotoiselle kasvimaalle on helppo suunnitella kasvit suoriin riveihin, mutta toki muoto voi olla vaikka pyöreä.⁴

Mirella toteaa, mutta samaan aikaan pitää oikeudet kaikkiin muutoksiin.

Mirella inspiroituu erilaisista muodoista ja pinnoista, muodista sekä designista. Herkullisuus on olennaista – se ylitsepääsemätön tunne, kun jonkin värin, design-esineen tai vaateen haluaisi kaikessa ihanuudessaan miltei nielaista. Toistettavien asioiden listalla on aiemmin esiintynytkin myös *korkokenkiä, aurinkolaseja, hattuja*. “Väriä pitää olla”, Mirella toteaa, mutta samaan aikaan pitää oikeudet kaikkiin muutoksiin.

⁵ Suomen tennisliitto 2019.

⁶ Martat n.d.

Ennen syöttöliikkeen aloittamista syöttäjän tulee seistä paikallaan kumpikin jalka takarajan takana sivurajojen ja keskimerkin oletettujen jatkeiden välissä.⁵

Ennen siemenkauppaan lähtöä on kuitenkin hyvä hetkeksi istua suunnittelemaan, mitä kasvimaalla kasvattaisi.⁶

Mirellalle tärkeä havainto on ollut se, että voi taiteilijana tehdä juuri mitä milloinkin huvittaa. Ei tarvitse vastata odotuksiin, ei tarvitse tehdä jotakin vain siksi, että sitä on tehnyt aikaisemminkin. Ei ole rajoja, ellei niitä aseta itselleen. Voi kokeilla, voi toistaa, voi tehdä itselleen jotain aivan uutta. Epäonnistumisesta ja sen tuottamasta sattumastakin saattaa syntyä paljon iloa, niin irtipäästämisen kuin uusien ajatusten syntymisenkin kannalta. Liian pitkät prosessit tuntuvat jumittavilta, eikä ajatus pääse virtaamaan tarpeeksi. Tarvitaan enemmän puutarhojen säännöttömyyttä, lupaa tehdä mitä haluaa, kuin tenniskenttien tarkkoja pelisääntöjä.

**SALLA
HUMALAJOKI**

**JAAKKO
ULJAS**

Kerroksia ;

Näen hevosia ja mieshahmoja edessäni

Kliseissä, siinä miten suhtaudumme niihin, on mielestäni jotain hurmaavaa. Jo sanan mainitsemista saattaa seurata luonnostaan pari henkäisyä, silmien pyörittelyä. Klisee määritellään asiana, joka on ylikäytettyä ja puhki kulutettua. Saatamme ajatella nähneemme jo kaiken siihen liittyvän.

Jaakko Ullas työskentelee kliseiden äärellä. Hän sisällyttää niitä maalauksiinsa ja muokkaa esittämään haluamaansa. Kulu-neimmistakin kliseistä Jaakko luo jotain luonnostaan ainutlaatuisia ja raikasta. Ne tulevat esiin uudessa valossa hänen käsissään.

Jaakon maalaukset rakentuvat prosessin myötä. Maalauksissa alustetaan ja sovitetaan yhteen eri ajatusmaailmoja ja ideoita. Erilaiset ihmiskokemukset kietoutuvat kerroksellisiin yhteen ja nostavat pintaan myös kokemusten ristiriitaisuuksia. Maalaukset toimivat kiehtovan mystisinä, jopa hämmennystä herättävinä viestinnän välineinä. Kaikki avautuu aikanaan.

Kuvia on piilotettu toisiinsa. Huomaan ympärilläni versioita samankaltaisista maalauksista. Ne ovat erikokoisia ja vähän erinäköisiä. Olen kahden maalauksen, suuremman ja pienemmän välissä. Näen kankaalla kaksi hennosti maalattua miestä suutelemassa. Parin takana seisoo rauhallisesti hevonen.

-- Hevoset ovat löytäneet paikkansa Jaakon teoksissa. Ne ovat läsnä useassa maalauksessa ympäri studiota. Hevonen tuntuu kuuluvan kankaalle. Silmäilen värikkäitä hevosia. Tarkastelen mitä ne tekevät osana rikottua ja uudelleen järjesteltyä maisemaa. Ne seisovat paikallaan katsoen maahan tai joskus katsojaan takaisin. Hevoset ovat vapaita. Ne on kuvattu vapaana vallan vaikutuksesta, ihmisen vallasta. Rauboitetun ihaillessani kauniita, kesyiltä vaikuttavia, mutta luonnostaan viljejä eläimiä. --

Suutelevat henkilöt sulautuvat väritykseltään tavallansa hevosen ympäristöön. Hevonen tuntuu aluksi hyppäävän enemmän silmille. Maalikerrosten alta kuitenkin löytyy jotain lisää. Mitä kauemmin teosta katsoo, sitä tasaisemmin kuvat pääsevät harmoniaan toistensa kanssa. Pällekkäisyydestä tulee rinnakkaisuutta. Kuvat uivat toisissaan. Suudelma on yksi klisee, ensisuudelma usein

kaikista kliseisin. Popmusiikista löytyy niitä paljon. Popmusiikissa lauletaan haaveillen rakastuneiden välisestä romanttisesta suudelmasta. Se on narratiiveiltaan pääosin heteronormatiivista. Maalauksessa tämä suudelma piirtyy kahden miehen välisenä hetkenä. Hetki on intiimi ja lempeä. Popmusiikin perinteinen perspektiivi vaihtuu ja uusi tuodaan esille. Heteronormatiivinen klisee on käännetty myös queer-yleisön koettavaksi. Narratiivi on muuttunut, vaikka klisee onkin läsnä.

Jaakon prosessin ytimessä on pop- ja homokulttuurin kuvasto. Hän kuvaa useassa teoksessa mieshenkilöitä intiimeissä, romanttisissa tai eroottisissa suhteissa. Kuvien ohelle on lisätty ripotellen täytettä nettikuvista kristillisen mytologian symboliikkaan asti.

Edessäni kankaalla kuvan keskellä seisoo kristilliseen luomiskertomukseen kuuluva paratiisiin elämänpuu. Värit piirtävät kohtauksesta hennon, jopa taivaalliselta tuntuvan. Kaksi miestä seisoo melkein symmetrisesti puuhun päin virtsaamassa sen juurille. Perinteinen luomiskertomus muuttuu, henkilöt vaihtuvat ja tilanne on aivan eri. Kliseen narratiivi muuttuu jälleen. Syntyy hetki luonnon kanssa, joka kietoo nykyaikaiset ja historialliset aiheet yhteen.

Jaakon maalauksissa on runsaasti löydettävää. Kerroksista, nyansseista ja kliseistä rakentuu kokonaisuus, jotka omaavat samanaikaisesti sekä kauniit ja herkäät piirteet että dramaattisuuden.

*Suudelma on yksi klisee,
ensisuudelma useita karkista
kliseisiin. Popmusikista löytyy
niitä paljon.*

**SOFIA
DALÉN**

**AINO
RAATIKAINEN**

**Kurkistus uuteen
maailmaan**

Tapaan *Aino Raatikaisen* hänen työhuoneellaan Kuvataideakatemiassa. Aino on tehnyt minuun vaikutuksen analyttisellä suhtautumisellaan taiteeseen sekä tavalla, jolla hän vie katsojan toiseen maailmaan maalaustensa kautta.

Ainon mielestä ajattelussa ei ole sääntöjä. Yhteys ajatusten ja maalausten välillä saa mielen siirtymään taiteen rajapinnoille. Taiteessa maalaaminen, ajattelu sekä kieli osana ihmisen toimintaa tuntuu hänestä läheiseltä ja lämpimältä.

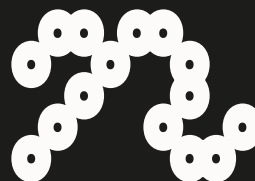
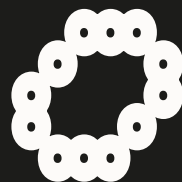
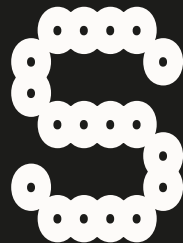
En pyri olemaan kylmän analyttinen tai etäännyttävä työssäni, vaan pysyn taiteessani ihmistä lähellä. Vaikka ihminen olentona ei ole täydellinen, eikä pyrkimyksenäni ole ihmisen ihannointi, tunnen myötätuntoa ihmistä kohtaan.

Kokeilujen ja kysymysten myötä työskentely on hänelle nyt tällaista ja myöhemmin jotain ihan muuta.

Ainon esittämissä maalauksissa seikkaillaan rajapintojen välillä, mikä mahdollistaa kurkistuksen maailmasta toiseen. Hänen taiteensa on myös kirjallista, se tuo esiin kysymyksiä. Esittävä teos vastaa omaa mielikuvaa, jolloin kuva on helpompi ymmärtää. Kun vapaa-ajalla luetaan fiktiivistä kirjallisuutta, kulutetaan taidetta. Siksi on hyvin mahdollista, että on taiteen ystävä, vaikka ei välttämättä pitäisi itseään sellaisena. Värien käyttö on keskeistä Ainon teoksissa. Paikoillaan pellavakan-kaalla värit muuttuvat silmiinpistäviksi. Kokeilujen ja kysymysten myötä työskentely on hänelle nyt tällaista ja myöhemmin jotain ihan muuta. Ainon teoksia katsoessani pääsen näkemään upean värien kirjon ja kokemaan uuden maailman.

Pellavakangasta katsoessani koen olevani muutoksessa teoksen kanssa ja odotan, mitä muutos tuo tullessaan. Ainon työt tuovat minut henkiseen rauhallisuuden äärelle ja näen maailman toisesta näkökulmasta. Ihmisen mieli on mielenkiintoinen ja maalausten tuoma todellisuus on yhdenlainen katsojalla ja toisenlainen taiteilijalla.

Teosten äärellä huomaan, että ulkopuolisen havainnoinnin avulla tapahtuva kommunikointi on kiinnostavaa ja tervetullutta, eikä sitä tarvitse pelätä. Taide vaikuttaa elämäämme todella paljon. Jos asiaan syvennyttään hieman enemmän, huomataan välittömästi, että maailma olisi kovin erilainen ilman taidetta.

kirjoittaja

taiteilija

**HENRIIKKA
REITALA**

**SOFIA
VUORENMAA**

**Upottava,
kaukaisuus**

Miksi sininen? Mikään väri ei ole itsestään selvä, ne vastustavat rationalisointia. Niillä on nimiä, mutta mitä muuta ne ovat kuin tunnistamistarkoituksiin annettuja koodeja?

Sinisen etymologia on useissa kielissä hämärä ja sekalainen. Sen esiintymät ja käyttötarkoitukset ovat olleet niin laajat, että vakiintuminen yhteen nimeen kesti aikaa, paljon muita päävärejä kauemmin. Vivahteita on äärettömiin, mutta kirjoitan nyt **Sofia Vuorenmaasta** ja hänen sinisistään. Kutsun niitä nimillä upottava ja kaukaisuus.

Sofian litografoissa sininen ei pysy aloillaan. Sen siirtyessä kivilaatalta paperille syntyy reaktioita, joissa alkuperäinen sävy alkaa viettää toisiin, ei pelkästään sinisiin. Paljastuu himmeää metallisuutta. Hämärässä siniset sivusävyineen muuttuvat lisää. Päivänvalosta astuessa vie aikaa erottaa sinisten astevaihteita ja kuvioita. Valoa vähentämällä katseen analyttisyys höllenee ja aistiminen muuttuu. Sininen alkaa imeä kohti itseään. Uppoaminen tuntuu koko ruumiilla.

Kaksi erityistä suurta sinistä ovat taivas ja meri. Olemme tottuneet taivaaseen, joka on aina paikalla. Puhumme siitä luontevasti yksikkönä, vaikka sen ääriä ei voi osoittaa. Taivaallinen sini seuraa meitä aina matkan päästä, eikä se lähestyessä muutu sen käsinkosketeltavammaksi. Taivas on tyhjä kohta täynnä väriä.

Sofia on pitänyt kirjaa aamuisista sinisistä. Auringonnousun aikaan sinisten ja muiden värien yhdistelmät ovat usein runsaat ja odottamattomat. Lokikirjassa on tieteellisyyttä ja hallittavuuden tuntua, mutta lopulta järjestelmä pettää. On mahdotonta taulukoida vivahteita niin, että niiden olemus todella välittyisi. Väreissä on valtavasti informaatiota, mutta kokemus niistä on henkilökohtainen ja sanasto niiden herättämille tuntemuksille vaillinainen.

Sinisessä on huimaavuutta. Se vaatii tilaa. Sininen on avara ja syvä, on vaikea erottaa mistä se alkaa tai loppuu. Keväällä Sofia esitteli teoksensa pienoismallia. Hänen asetellessaan sinisen palasia pöydälle siihen ilmestyi aukko. Pöydän alla kaikki näytti tavanomaiselta, mutta päälipuolella oli ilmiselvää, ettei kyse ollut paperista, litteästä litteällä, vaan avautumasta syvyyteen. Sininen on tavoittelua ja kaipuuta. Kun lähtee siniseen, ei tiedä missä pohja on.

⁷Jarman 2023 (1993), 39.

Taiteilija ja elokuvaohjaaja Derek Jarmanin viimeinen ohjaus *Blue* (1993) on elokuva sinisestä. Sen jokainen kuvaruutu on sininen, samaa kuuluisaa intensiivistä sävyä. Sininen oli väri, jota Jarman näki aidsin vietyä hänen muun näkökykynsä. Ainasininen maailma muuttuu kammottavaksi, diagnoosi tekee siitä vääjämättömyyden värin. Se ei kannattele, eikä sen ulottuvuuksia näe. Siniselle ei ole rajoja tai ratkaisuja, ääni elokuvassa lausuu.⁷

pv	klo	värihavainnot
1.4.	6.35	kirkas, hyvin vaalea sinertävä valkoinen
2.4.	8.10	Vaalea harmaa ja hieman sinertävä harmaa
3.4.	6.35	lin kuma harmaasta siniharmaasta
4.4.	6.45	lilahtava sininen, vaalea sininen, lilahtava oranssi
5.4.	7.10	vaalea harmaa
6.4.	7.40	harmahkua ja sinertävä valkoinen
7.4.	6.58	vaalea koralli, keltainen, vaalea sininen, lilahtava sininen
8.4.	7.50	kirkas vaaleansininen, hieman harmaata
9.4.	7.00	utuinen valkoinen sumu
11.4.	6.40	hehkuva, voimakas kelta-oranssi
12.4.	6.30	Kylmä ja kirkas sininen
13.4.	7.15	harmaa
14.4.	7.35	sinertävä valkoinen
15.4.	8.40	harmaa
16.4.	7.20	vaalea kirkas sininen ja lilahtava tumma sininen
17.4.	6.15	harmaa
18.4.	6.45	hailakea sininen, kirkas keltainen
19.4.	6.15	Vaalca sininen
20.4.	8.20	lilahtava tumma sininen
21.4.	7.00	sinertävä harmaa
22.4.	5.45	vaaleahko sininen, hieman harmaata
23.4.	6.05	kellertävä valkoinen

Vesillä sininen pakenee kuin virvatuli. Aina vähän kauemmas se houkuttelee ja katoaa jälleen. Uimari on suurimmaksi osaksi pinnan alla, mutta näkee sinne vain rajatusti tai ei ollenkaan. Vedessä näköaistin tehtäväksi jää pälyily häilyvien sävyjen ja minuuden perään. Uimista käsittelevässä esseessään ”1=1” runoilija ja tutkija Anne Carson toteaa, ettei uimarilla ole persoonaa, vedessä kaikki lakkaa olemasta. ”Kaikki nimettävät asiat, yksinkertaisesti mennyttä. Merkitys, mennyttä.”⁸

⁸ Carson 2024, 10. Käännös kirjoittajan.

⁹ Goethe 1967 (1810), 31. Goethe käyttää Väriopissaan ilmaisua ”ein Schattiges”, joka kääntyy Pirkko Holmbergin suomennoksessa (2019) suoraan ”varjomainen”, ja on edelleen käännös kreikan sanasta σκιερόν. Tässä tekstissä sopivampi on Charles Lock Eastlaken vakiintuneen englanninkielisen käännöksen (1840) “[–] colour is itself a degree of darkness” luoma mielikuva.

Ihminen on vetinen koostumukseltaan ja mieleltään. Irrallisuuden kokemus uidessa muistuttaa ajatuksiin uppoamisesta. Usein kyse ei ole edes ajatuksista, pikemmin aavistuksista villisti ajelehtimassa. Harvoista saa otteen, useimmista ei viitsikään. Sellainen on mukavaa, on kuin aivoissa sataisi. Unien logiikka on samalla tavalla impressionistinen. Niiden aikana aivot huuhtelevat itseään.

Väri on valoa. Merellä valaistus tekee sinisestä milloin mustaa tai harmaata, milloin ruskeaa, vihreää, keltaista. Päivän pidetessä aamu valkenee aiemmin, eikä yö loppukeväästä enää todella pimene. Värit haalenevat Sofian päiväkirjassa. Heräämisen aikaan aurinko on korkealla ja taivas heleä. Pimeän vuodenaajan kirjavat aamunkoit ovat tauolla. Johann Wolfgang von Goethe kirjoitti: ”väri on pimeyden aste.”⁹

**SANDRA
HAATAJA**

**EMPPU
VEINOLA**

Havainnelmia

HAVAINTO

substantiivi havaitsemalla tehty huomio t.
mielle todellisiksi tajutuista asioista; tav.
tutkimistarkoituksessa tehty huomio.

Kuulo-, näkö-, tutkahavainto. ¹⁰

Kuinka nyppiä tuulimyllyltä siivet kuin terälehdet, samalla toistellen vuorotellen jokaisen kohdalla joko "rakastaa" tai "ei rakasta"? Kuinka katsoa järkälemäisen suurta tai bentoisen pientä asiaa maisemassa, kun olemme niistä kaukana? Kuinka katsoa jotakin, mikä sijoitetaan aina paikkaan, josta kuljetaan vain ohitse eikä luokse jäädä? Kuinka suunnata kiikarit ja kohdistaa katse oikeaan paikkaan?

¹⁰ Kielitoimiston sanakirja 2024.

Empu Veinola tutkii maailmassa usein pieniä, arkisiakin asioita ja ilmiöitä. Hänen huomionsa kiinnittyy yksityiskohtiin, jotka ohitetaan usein sen kummempia ajattelematta. Keskustellessamme havaitsen Empun ajatusten limittyvän monessa kohtaa vahvasti omiini – puhumme asioista, joihin meillä molemmilla on kosketuspintaa. Siinä missä minä jään ajattelun tasolle, Empu sekä sanallistaa että ilmentää teoksissaan näitä havaintoja hurmaavalla

Kuinka ihanaa onkaan jakaa ajatuksia jonkun kanssa, joka ymmärtää selittämättä, mitä milläkin sanalla, vivahteella tai painotuksella tarkoitat.

Empu kuvaa kauniisti sitä, kuinka kaikki ajatukset ovat jo olemassa – eikä se ole turhauttavaa, vaan lohdullista. Jossain on aina joku tai on joskus ollut joku, joka on käynyt läpi samoja ajatusprosesseja. Joku, joka on kysynyt samoja kysymyksiä, pohtinut samoja pulmia. Ajatusmallissa on jotakin vallan viehättävää; maailmassa ei ehkä koskaan olekaan niin yksin kuin ajattelisi.

Ihmisten havaintojen ja ajatusmaailmojen välisten yhteyksien löytäminen onkin yksi pyrkimys Empun taiteen taustalla. Hän haluaa tavoittaa ne katsojat, jotka havaitsevat maailmaa samankaltaisten linssien läpi, samalla taajuudella. Kuinka ihanaa onkaan jakaa ajatuksia jonkun kanssa, joka ymmärtää selittämättä, mitä milläkin sanalla, vivahteella tai painotuksella tarkoitat.

Yhteydet ovat olennaisia. Tuulivoimat ja kukat ovat muotokieleltään samankaltaisia, mutta ne eroavat niin kooltaan, haavoittuvaisuudeltaan kuin solutasoltaankin. Kukkakuvastoa näkee usein käytettävän seksuaalisuuden ilmentämiseen, kun taas maailman ehkä tunnetuin yksittäinen tuulimylly Moulin Rougen katolla sijaitsee Pariisin punaisten lyhtyjen alueella. Samaan aikaan horisontissa näkyvissä tuulivoimaloissa palaa punainen lentoestevalo yöt läpeensä. Niitä katsoessa perspektiivin hahmotus katoaa – *postimerkin koko on äärimmäisen pieni, mutta onko siinä silti jotain äärimmäisen suurta?*

**SOFIA
DALÉN**

**EVA
VOLMERSON**

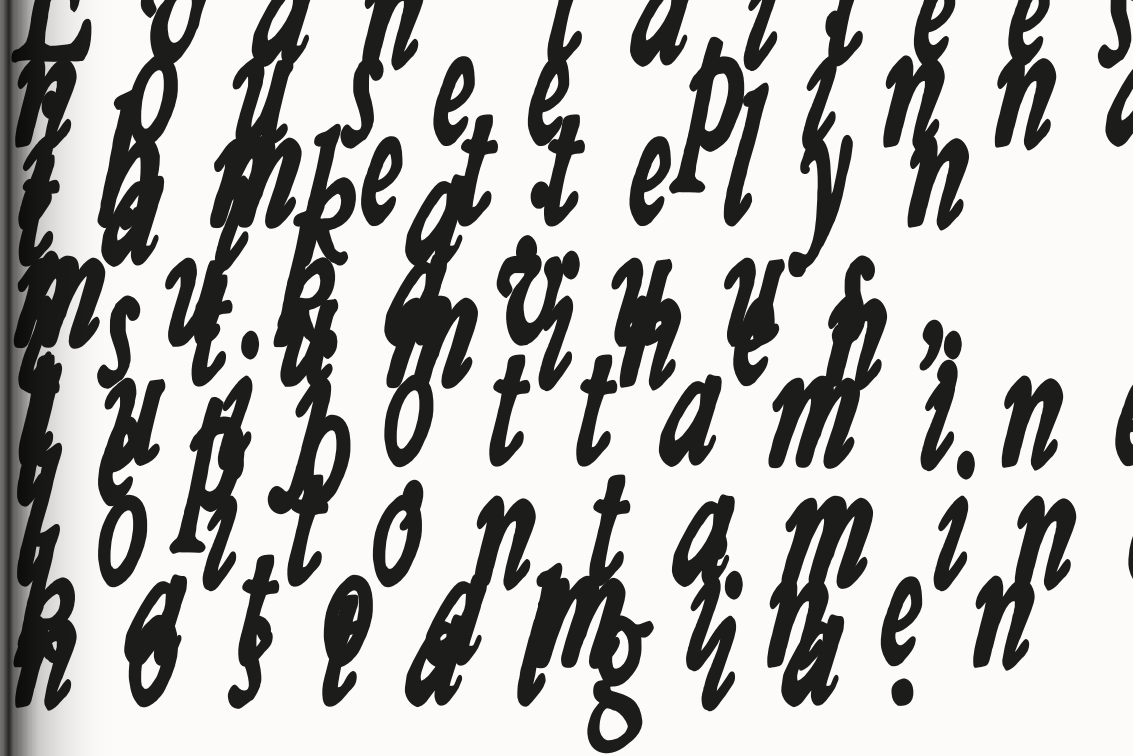
**Kokeilujen
kirjasto**

Ääni on jokaisen tekemämme päätöksen ytimessä oleva haavoittuvuus, toivo, osallisuus, myötätunto ja empatia. Taidetta voi luoda visuaalisuuden, kuvien, maalausten sekä muotojen lisäksi äänellä. Aika ja tila liikkuvassa kuvassa äänen kanssa tavoittavat abstraktin tunteiden maailman.

Taiteilija *Eva Volmersonin* studio on kuin esineiden kirjasto. Eva työskentelee usean eri materiaalin ja tekniikan kanssa puusta ääneen, kokeilujen kautta hän tuo esiin taiteessaan abstraktia runoutta. Hän käyttää töissään myös valokuvausta keinona tutkimiseen ja jonkin uuden luomiseen.

Eva ei siis valitse töitensä varten vain yhtä materiaalia, vaan yhdistää asioita, jotka eivät välttämättä kuuluisi yhteen. Evan taiteesta nousee pinnalle ihmettelyn taika: mukavuus, istuminen, tuijottaminen, lepo, loitontaminen, katoaminen ja nostalgia. Hän tuo luonnon ja ihmisen yhteen. Evalle hänen kulttuurinsa on tärkeää. Hän on vironvenäläinen taiteilija, joka tällä hetkellä työskentelee Helsingissä. Kulttuurinen identiteetti on myös merkityksellinen hänen taiteessaan, sillä Eva korostaa eri osia itsestään, jotka kuuluvat eri maihin ja kulttuureihin.

Eva saa nämä toisiinsa kuulumattomat asiat elämään samassa tilassa. Hän hyödyntää teoksissaan eri aisteja herättäen uusia tunteita katsojassa.

Erityisesti Eva painottaa töissään yhteenkuuluvuutta ja muistoja. Ihmisen mieli, ajatukset ja identiteetti muodostavat ison osan hänen töistään. Hän korostaa ympäristöä, jossa on vapaus tulkita uusia tunteita.

Evan töiden äärellä huomaa aivan uudenlaisen kaipuun kotiin. Korvani ja silmäni ovat keskittyneet täydelliseen teoksissa olevaan harmoniaan, jotta ymmärtäisin sen tunteen, joka ylleni on vyörynyt. Uusi tunne vie mieleni todellisuuden monimutkaiseen, ehkä jopa syrjään jääneeseen puoleen. Hiljaisuus ja ääni elementteinä luovat vahvaa suuntaa osallistumattomuuteen sekä vuorovaikutukseen.

**SANDRA
HAATAJA**

**Muistiinpanojani
ja ajatuksiani
kokonaisin lausein
Anastasian
teoksessaan
käsittelemistä
teemoista**

**ANASTASIA
LAPTEVA**

Vieraan kielen puhuminen on usealle ahdistavaa. Pelätään virheiden tekemistä, sanojen hukkimista, asian väärin ilmaisua tai omaa aksenttia. Pelkän jännittämisen lisäksi muutamme lähes aina jollain tasolla puhuessamme jotain muuta kuin omaa äidinkieltämme. Kun itsensä ilmaiseminen on rajallisempaa, jää persoonallisuudesta puuttumaan jotain — ei osaa olla yhtä nokkela tai käyttää yhtä kauniita ilmaisuja. Myös äänemme, omituista kyllä, usein muuttuu puhuttavan kielen mukana.

Suomenkielisen koulun käyneen on yleensä teoriassa helppo integroitua maahan, jossa pääkielenä on englantia; kieltä opiskellaan lähes poikkeuksetta vuosikausien verran peruskoulussa. Mutta minkälaista on asua maassa, jonka kieltä ei itse osaa? Vuoden 2023 lopussa Suomessakin asui 558 294 äidinkieltään vieraskielistä henkilöä. Tämä tarkoittaa joka kymmenennen suomalaisen olevan muunkielinen.¹¹

¹¹ Tilastokeskus 2024.

Kuitenkin juuri suomen kielen sanotaan usein olevan kovin vaikea oppia, ehkä erityisten sijamuotojärjestelmiensä sun muiden seurauksena. Suurin vaikuttaja oppimisen kannalta lienee kuitenkin oman äidinkielen ja opittavan kielen samankaltaisuus, eikä oppimista voi pitää yksiselitteisesti helppona tai vaikeana.

Lempisanojani suomen kielellä:

kuperkeikka	pumpuli	hillopulla
	haahuilu	
	linnunlaulu	liplatus
	sunnuntai	
	sitruunapippuri	räkättirastas
		hyppy
		sulkukuulutus
		säpsähtää

Veto yksittäisiin sanoihin liittyy usein niiden sointiin, mutta myös sisältöön. Lempisanoiksi saattavat muodostua kauniisti omaan korvaan soivien sanojen ohella ne, joilla on suuri tunnelataus tai merkitys. Äidinkieltään muunkielisellä saattavat suomen kielen lempisanat olla täysin toisenlaisia — sanojen sointi kuulostaa eri kieleen tottuneen korvaan erilaiselta, ja jotkut merkitykset saattavat hämmästyttää tai huvittaa. Maailmassa on olemassa paljon sanoja, joille ei ole suoria,

¹² Klemettinen 2024.

yksiselitteisiä käännoiksi toisilla kielillä. Sanojen vastaavuudet ja vastaamattomuudet kielten välillä luovat kommunikaatiomme välille railoja, mutta myös ihailevia huokauksia. Tällaiset sanat saattavat toki olla usein myös jokseenkin kulttuurisidonnaisia: jo suomen kielestä kaikkien tuntema sisu, mutta myös esimerkiksi avanto, hanki, suojakeli ja useat muut talviseen säähän liittyvät sanat eivät käänny suoraan ainakaan englanniksi. Kieli myös muuttuu ajan myötä, käyttäjiensä mukana. Vuonna 2024 Kielitoimiston sanakirjaan on virallisesti lisätty esimerkiksi sanat *nälkäkiukku*, *maistelumenu* ja *influensseri*.¹²

Kielen oppimisen prosessi on pitkä. Tavallaan se vie kai koko elämän mittaisen ajan.

kirjoittaja

taiteilija

**KONSTA
DORAIRAJU**

**ERKKI
HUILLA**

**Bitumin
katku**

53

"ASFALTTI ON NÄYTTÄMÖ"

Istuudumme työhuoneeseen, jota koristaa lattialla oleva asfalttimöhkäle.

KONSTA

Aistin tämän liittyvän kandidinäyttelyn teokseen.

ERKKI HUILLA kertoo juuri tilanneensa muutaman tuhatta kiloa asfalttia yksityiseltä rakennusyrittäjältä, mikä ei ehkä ole yleisin materiaalihankinta taidenäyttelyä varten. Erkin teoskokonaisuus käsittelee asfaltin materiaalisuutta ja meille kaikille yhteistä urbaania tilaa, jota asfaltti päällystää.

ERKKI

"Kävelemme joka päivä asfaltilla, emmekä tunnu edes kiinnittävän huomiota siihen."

Rosoinen asfaltti symboloi Erkin teoksissa paitsi fyysistä tilaa ja infrastruktuuria, myös ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta. Kadut ja tiet toimivat teoksissa paikkoina, joissa arkielämän kohtaamiset tapahtuvat.

Erkin installaatiot kutsuvat katsojan pohtimaan asfaltin merkitystä jokapäiväisessä elämässä ja sen roolia ympäröivän maailman rakenteiden luoja.

KADUT

& TIET

TOIMIVAT NÄYTTÄMÖINÄ, JOILLA

IHMISET PERFORMOIVAT

ARKIELÄMÄN DRAAMA.

Tällä pinnoitteella ihmiset liikkuvat ja vuorovaikuttavat, mistä asfaltin kovuus ja tärähdykset muistuttavat kulkijaansa.

Kahden tonnin painoisten asfalttijärkäleiden lisäksi teoskokonaisuus sisältää triptyykin. Elämänmakuiset valokuvat antavat osviittaa siitä, mitä pinnoitteella on tapahtunut ja mihin sitä voi hyödyntää.

Installaatioissa keskeistä ei ole vain niiden materiaalisuus, vaan myös niiden tilalliset ja käsitteelliset ulottuvuudet. Erkki pyrkii luomaan tiloja tilojen sisään, joissa asfaltti on vuorovaikutuksessa galleriatilan kanssa. Hän hyödyntää tilaa ja sen ominaisuuksia, kuten valoa, ääntä ja katseen suuntaamista luodakseen kokemuksellisia ympäristöjä, jotka herättävät katsojan aistit ja mielikuvituksen.

**SALLA
HUMALAJOKI**

**LASSE
MÄÄTTÄ**

Moninaisuus
v v v v v v v v v v

LIKKUVASTA VALOKUVASTA

*syntyy maalien täyttämän paletin avulla silmille
kokemus, jossa yhdistyy liikkeen illuusio
tutunnäköisessä maisemassa.*

Lasse Määttä työskentelee suurimaksi osaksi oikeastaan klassisen aiheen parissa. Vaikka Lasse on aikaisemmin maalannut myös muotokuvia, keskittyy hän nykyään maisemamaalaukseen. Maisemalla on merkittävä osa länsimaisen taiteen traditioissa, maisema-aiheet ovat kiehtoneet yleisöjä läpi historian. Lasse on keskittynyt taiteellisessa työssään kuvaamaan tarkasti ympäristön eri elementtejä ja nyansseja, joita paljaalla silmällä ei edes pysty havaitsemaan itse esimerkiksi ikkunasta ulos katsellessa.

Katsellessani Lassen teoksia hänen työhuoneellaan huomaan heti kuinka tutuilta hänen kuvaamansa maisemat vaikuttavat. Niistä löytyy metsiä, pelttoa, autotietä ja harmaata taivasta sinisillä sävähdyksillä. Maisemat ovat yhdenmukaisia suomalaisen ympäristön kanssa. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulleen näkökulmastani maisemat ovat jopa siten tutun kaltaisia, että niitä katsoessani heti ensimmäisellä vilkaisulla jonkinlainen rauha syntyy koti-ikävää potevaan osaan itsessäni.

Maalausjälki tuntuu löytävän oman kotinsa puolestaan tunnistettavan ja esittävän, mutta ei liian yksityis-

kohtaisen läheisyydestä. Syntyy illuusio sumennetusta valokuvasta tai epätarkasta kamerasta. Maiseman täyttävät geometriset muodot, rönsyilevät reunat ja pensselin liikkeen synnyttämä tekstuuri.

Valokuvat ovat yksi lähtökohdista Lassen prosessissa. Kuvat ympäristöhavainnoista tuntuvat muodostavan pohjarakenteen teoksille. Ne ovat kuitenkin tärkeimmässä asemassa pohjan roolissa. Valokuvien avulla liike kytkeytyy maalaukseen. Kuvittele istuvasi linja-autossa, joka ajaa maantietä pitkään. Vauhti saa kaiken vilisemään silmissä ja näet vain, kuinka edessäsi olevat värit sekoittuvat toisiinsa. Yksi näkemistäni teoksista on omaksunut liikkeen itseensä juuri tähän tapaan. Muodot, värit, sivelten jäljet ja tekstuuri rakentavat illuusion sumentuneesta liikkeestä, jossa sävyt sekoittuvat toisiinsa.

Saan selville keskustelujemme aikana, että Lassen prosessissa painottuu vahvasti tavoite tuoda ympäristön hienovaraisimmatkin sävyerot esille.

Ympäristön moninaisten sävyjen kuvaaminen on keskeisessä roolissa.

*”Kuvittele istuvasi
linja-autossa, joka
ajaa maantietä
pitkin. Vauhti saa
kaiken vilisemään
silmissä ja näet
vain, kuinka
edessäsi
olevat värit
sekoittuvat
toisiinsa.*

Katsoessani teoksia lähempää pystynkin näkemään värien useat vivahteet, vaikka teokset rakentuvat yleisesti hailakoista väreistä. Värien kylläisyys, kirkkaus ja herkät eroavaisuudet näkyvät taidokkaasti kankaalla. Rikas sävy-maailma piirtyy yhdistämällä päävärejä ja valkoista paletilla, minkä Lasse mainitsi olevan toinen keskeinen lähtökohta työskentelyssään.

Lasse työskentelee isomman kankaan kanssa syystäkin. Isompi teos tulee luonnostaan näppärämmin työskentelyn alle ja sen äärellä on luontevampaa olla. Se myös mahdollistaa värien määrittävän aseman teoksen mieleenpainuvassa kokonaisuudessa. Värit tulevat esille intensiivisempinä. Huomaan, kuinka jään katsomaan pienoisempiäkin eroavaisuuksia, joita pystyn havaitsemaan harmaasta taivaasta, vihertävistä puista tai autotiestä. Ympäristön moninaisuus on voimakkaasti läsnä.

Lassen työskentelylle ominaista on taidokas tapa kuvata ympäröivää maisemaa. Harkitulta tuntuvat päätökset ja tarkkuus tuovat tämän maiseman parhaimmat puolet kaikista harmaimmastakin päivästä esille. Pyhähdyn nykyään katsomaan värejä ympärilläni tarkemmin kuin koskaan aikaisemmin.

**KONSTA
DORAIRAJU**

**PAAVO
KÄRKI**

**Kultainen
omena**

61

Astun **Paavo Kärjen** työhuoneeseen Kuvataideakatemian toisessa kerroksessa. Kulmahuoneen iso ikkuna täyttää valolla pienen työskentelytilan, joka on samaan aikaan täynnä, mutta myös siisti. Kolme suurta öljyvärimaalausta nojaavat seinään. Katson maalauksia ja olen tunnistavinani jotain tuttua. Kaikki kolme työtä esittävät rakennuksen porttia tai ovea. Yksi tiloista muistuttaa **Galerie Anhavaa**, mutten rohkene arvata ääneen. Veikkaukseni osuu kuitenkin oikeaan.

Työt kuvaavat kolmen suuren helsinkiläisen kaupallisen gallerian sisäänkäyntejä. Katselen teoksia tarkemmin ja koetan löytää jotain piilotettua viestiä tai muuta vihjettä, joka antaisi osviittaa teosten tarkoituseristä. Näin ei kuitenkaan käy, vaan joudun toteamaan niiden esittävän gallerioiden sisäänkäyntejä suhteellisen osuvasti.

Paavon teokset käsittelevät myös taiteen tekjööiden ja

Tulkinnanvaraa siis riittää, kun kliniset sisäänkäynnit seisovat katsojien omaa asetatsojan edessä. Tuijotan toisen sisäänkäynnin ikkunasta heijastuvaa kuollutta puuta, ja mieleeni tulee ensimmäisenä eristäytymisen ja suoja, jonka galleria tarjoaa hämärästä ja kylmästä kompivälle taiteilijalle. Havaittavissa on siitä huolimatta tragediaa, ja ryhmiltä. Jokainäköalattomuutta ja kontrollia. Ovenkahvana toimiva kultainen omena tunnetusti symboloi antiikin Kreikan mytologiassa kuolemattomuutta. Onko tämä se, mitä galleriat pyrkivät tarjoamaan taiteilijoilleen?

teen tekjööiden ja katsojien omaa asemaa subteessa gallerioihin ja niiden esittämiskäytäntöihin sekä sitä, miten taiteen ja suoja, jonka galleria tarjoaa hämärästä ja kylmästä kompivälle taiteilijalle. Havaittavissa on siitä huolimatta tragediaa, ja ryhmiltä. Jokainäköalattomuutta ja kontrollia. Ovenkahvana toimiva kultainen omena tunnetusti symboloi antiikin Kreikan mytologiassa kuolemattomuutta. Onko tämä se, mitä galleriat pyrkivät tarjoamaan taiteilijoilleen?

sen keskittäminen huolettaa. Pelitilaa ja pelaajia on, mutta kuka päättää peliajasta?

AR

UU

AA

IS

kirjoittaja

taiteilija

**SALLA
HUMALAJOKI**

**SINI
ILVES**

Jännite

Risteyskohta

SINI LIVES on keskittynyt tutkimaan öljyvärimaalauksissaan ristiriitoja. Ristiriitoja, joissa kaksi tai useampi eritelty elementti syö toisiaan. Näiden elementtien välille usein syntyy luonnostaan kitkaa kummankin pyrkiessä viemään huomion toisesta itseensä. Ne eivät kuitenkaan kilpaile toistensa kanssa, vain pikemmin kin pyrkivät kumoamaan toisiaan aktiivisesti. Vastakkaiset elementit kohtaavat kankailla.

Maalauksien värit nappaavat äkkinä kontrasti vallitsee. Värit tuovat ristisimmäisenä. Punaisella ja turkoosiin koristeltu maalaus osuu silmääni studiokuvata ylivoimaisena: silmiä voi jopa vähän ärsyttää näiden kahden välisen vahvan kontrastin vaikutuksesta. Värien välillä tuntuu voimakas kitka, vaikka ne ovatkin toisiaan täydentävä vastaväripari.

Taiteellisessa prosessissa Sini on keskittynyt vahvasti värien kuvakieleen. Teokset rakentuvat värien välisen dynamiikan, kontrastien ja symmetrian pohjalte. Tavoitteena on luoda intensiivisiä, mutta ei kuitenkaan toistuvia yhdistelmiä.

Kehon ja lihan
punainen ja
veri virttaa
kehoni sisällä

Punaisessa on ihmillisyyttä. Punainen tuo esille ajasta lihasta ja verestä, elosta. Jostain mikä on lämmintä ja

Sinin prosessissa punainen väri kuitenkin kulkee rinnakkain ruumiillisuuden idean kanssa. Punaisessa voi herätä monenlaisia voimakkaita tunnekokemuksia. Sinin prosessissa punainen on ollut vahvasti aistittavissa. Punaisen voi kokea kihteistä värinä ja sitä katsoessa voi herätä monenlaisia voimakkaita tunnekokemuksia. Punainen väri tuntuu olevan merkittävin Sinin työskentelyssä. Digitaalisista suunnitelmista lähtien punainen on ollut vahvasti aistittavissa. Punaisen voi kokea kihteistä värinä ja sitä katsoessa voi herätä monenlaisia voimakkaita tunnekokemuksia. Punainen väri tuntuu olevan merkittävin Sinin työskentelyssä. Digitaalisista suunnitelmista lähtien punainen on ollut vahvasti aistittavissa. Punaisen voi kokea kihteistä värinä ja sitä katsoessa voi herätä monenlaisia voimakkaita tunnekokemuksia.

Thailen teoksista löytyvää ristiriitaa ja tunnetta, joka syntyy toisiaan kumoavista elementeistä. Vastakkaiden elementtien yhdistäminen ja rinnakkain asettaminen herättää voimakkaan tunnekokemuksen luoden jotain kiehtovaa. Katsoessa-

ni tunnen selkärangassani asti värien välillä olevan aktiivisen kireyden, jännittyneen sommittelun, aiheuttamia värilyjä. Silmiäni edessä seisoo harkiten maalattu kokonaisuus, jossa osat tuovat esiin parhaimmat puolet toisissaan.

Punainen väri tuntuu olevan merkittävin Sinin työskentelyssä. Digitaalisista suunnitelmista lähtien punainen on ollut vahvasti aistittavissa. Punaisen voi kokea kihteistä värinä ja sitä katsoessa voi herätä monenlaisia voimakkaita tunnekokemuksia.

Ruumiillisuuden ajattelua voi havaita monesta näkökulmasta Sinin taiteessa. Työskentely lähtee hänen mukaansa visuaalisesti kiinnostavista muodoista. Lähtökohdat voivat olla hyvinkin esittäviä, kuten lääketieteellisestä kuvastosta löytyviä kehonosia. Lähelle asetetut kuvat ruumiin yksityiskohdista luovat lopulta viitteellisiksi muuttuvia muotoja kankaille.

Katsoessasi
Osat muokkautuvat prosessin myötä ulottuvuuspitempään
huomaat kuinka
tunnistettavissa.

maalaus
Kankaat ovat korkeita, ihmisen mittaisia.

kuitenkin
Samankokoisia kuin taiteilija itsekin, 170 senttitavallansa
peilaa sinua.
epäsymmetrisen ihmisen kanssa. Teidän välillenne
Voisit astua
maalauksen
voisi ulkoapäin katsottuna, mutta kerroksiemme
sisälle, jos
pystyisit.
sisälle, jos
pystyisit.
symmetrisiä

Vastakkaisesti luontevalta myös tuntuu maalata

Ne ovat pieniä ja nelijalkaisia. Näen hyönteisiä muoto-
Sinin prosessi on upottavaa
jen sisällä. Hyönteiset ovat symmetrisiä ja ne sulautu-
vat sivusta seuraajallekin.
vat osaksi maalausta. Huomaamattomia, mutta silmiinpis-
Maalaukset, vaikka vielä
täviä. Aineeton olemus asetetaan vastakkain aineellisen
keskenäisinä, tuntuivat
lihan kanssa. Syntyy risteyskohta.
jo alkavan huokua taiteili-
jan monikerroksista ajatte-
lua. Vastakkain asetetut
elementit alkoivat hitaasti
muodostua, kuvitteellisesti
mallailla toisiaan. Kitkaan
johtava liike oli aluul-
laan, odottamassa päästäk-
seen täyteen vauhtiin.

ihmiseen verrattuna olemukseltaan aineettomia ötököitä.

LOUNA HAAPAVAARA

**(Viritetään ansaa: näky
on verestävä, mutta
ensin hajusta
tunnistaa pesimän,
jäljen, jätöksen.)**

IRINI ARANA

Sana loinen on johdettu sanoista *luo, luokse, luona, luota*, ja merkitsee sananmukaisesti *luona asuvaa tai elävää*.¹³ Loinen on sosiaalisessa merkityksessään sen biologista määritelmää varhaisempi. Käsitteelle olennaisinta on kanssaeläjien, isännän ja loisen keskinäinen suhde.

Pienet kanssaeläjät, hyönteiset, asuttavat rinnallamme sisätilaa. Torjuntaohjeissa kotitalouksien hyönteisistä puhutaan usein kutsumattomina vieraina. Valittua menettelyä edeltää neuvottelu hävittämisestä, sietämisestä tai hyväksymisestä.

¹³ Suomen etymologinen sanakirja 2023.

Irini Arana työstää teoskokonaisuuteensa pehmeitä materiaaleja. Veisto alkaa entomologiasta¹⁴. Muotoa kaavoittaa lajin anatomia, jota voi jäljentää, purkaa tai tyylytellä. Prosessi kuitenkin etenee valittujen materiaalien ehdoilla ja saattaa viedä toisaalle.

Irini käsittelee materiaaleja, joiden käsitetään kuuluvan asunnon sisäpinnoille, huonekalujen verhoiluksi tai vuoteeseen. Olemme jatkuvasti kosketuksissa kankaiden kanssa. Niitä on (usein) miellyttävä koskettaa. Peitämme niillä itsemme. Lähesyttävä, intiimi materiaali on kontrastinen teoksen aiheeseen nähden, joka herättää monissa välittömän vastenmielisyyden tunteen.

¹⁴ Entomologia on biologian tieteenala, joka tutkii hyönteisiä.

Mutta silti kitiinikuori on pehmyt. Selkä on ovaalinmuotoinen, kilpimäinen ja tuntosarvet rihmamaiset. Kangas on läpikuultavaa, sen alla sisäelimet. Siipien suonitus on pitkittäinen. Ja lisäksi tuoksu, puuterinen, laventeli, ehkä. Pistesilmä aistii valon voimakkuutta. Tuhansista osasilmistä koostuva verkkosilmä havainnoi liikkeen ja tuottaa kuvan.¹⁵

¹⁵ Suomen lajitietokeskus.

Esihistorialliset hyönteiset paisuivat happirikkaissa olosuhteissa kai samankokoisiksi, kuin kankaaiset näköisensä.

Luodaan nabkaa.

Se tehdään käsin, koskettamalla.

*Neulasta on pinsettiote, se pujotetaan yhteen kudottujen lankojen läpi.
Kankailla on luonne, niistä on tuntu.*

Vaikka kotitalouksissa esiintyvistä hyönteisistä ja tuholaisista valtaosa ei ole biologian luokittelun näkökulmasta loisia, ne ovat riippuvaisia ihmisestä. Lutikka imee ihmisestä ravinnokseen verta. Russakka eli saksantorakka menestyy sisätiloissa, joissa on tarjolla säänsuojaa ja tähteitä. Saksantorakkaa esiintyy myös kaatopaikoilla, joissa hajoava jäte tuottaa lämpöä ja eloperäistä syötävää.¹⁶ Puhumattakaan riisihäröstä, turkiskuoriaisesta, mahlakärpäsestä, mauriaisesta tai sokeritoukasta. Ne aterioivat kanssamme ja katoavat katseeltamme rakoihin, liitoskohtiin ja putkistoihin.

¹⁶ Suomen lajitietokeskus.

Hyönteiset viittaavat rakenteiden epähygieniaan, Irini muotoilee.

Ne hakeutuvat sisätiloihin, kulkevat rapuissa asunnosta toiseen, hotelleista ja varastoista matkassa kotitalouksiin. Tuholaisten leviäminen kielii tietynlaisesta ihmisten keskinäisestä kanssaelosta, materiaalsen ja sosiaalisen infrastruktuurin valukohdista. Vaikeat loistartunnat koskevat pitkälti ihmisiä yhteiskunnan helmoilla, heitä keillä ei ole resursseja torjuntaan. Pohjoisissa ilmas- toissa tuholaisten läsnäolo sisätiloissa tulkitaan merkiksi laiminlyönnistä tai heikosta itsekurista. Sanalla loinen on toiseuttava merkitys, joka kääntyy epäsuorasti vastineeksi elätille. Loisten kanssaelon myötä myös ihminen tulee muille loiseksi.

**HENRIIKKA
REITALA**

**Annahan kun kerron,
olen ihmeellisten
asioiden jäljillä¹⁷**

**ANNE YLI-
IKKELÄ**

Koira kulkee kiinnostavaa kohti. Seuraa ihmiselle odottamattomia käännöksiä ja riemukkaita hyppyjä. Eläimet elävät ja kokevat aivan vieressämme, mutta havaitsemme sitä kehnosti. Haju- ja kuuloaistimme ovat keskinkertaiset, juhlistu näkökykykin monesti vain tyydyttävä. Sokeuttavinta on asenne. Vaatii paljon lakata käsitteellistämästä kaikkea rakennetun ihmisyyden kautta, alkaa havaita tyhjiltä vaikuttavia kohtia.

Koiran hajuastein hahmottuvassa maailmassa on samaa kuin siinä, miten **Anne Yli-Ikkela** työskennellessään seuraa jotain näkymätöntä, joskus itselleenkin vaikeasti selitettävää. Ilmassa on jatkuvasti näkymättömiä, eri suuntiin kulkeutuvia vihejä. Näin maailma muodostuu: erilaiset nenät vainuavat sitä, mikä niiden huomion herättää. Aina jokin tulee jollekulle vähän näkyvämmäksi.

Annen kiviset koirantassut ovat asettuneet odottamaan, hieman etukenoon valmiina ponkaisuun. Toisaalla pronssinen kirsu ottaa pidättyvämmän kannan. Sen ei tarvitse ryntäillä tietääkseen, kuka missä milloinkin liikkuu. Haju on kaikkialla.

”Annahan kun kerron, olen ihmeellisten asioiden jäljillä”, kirjoitti Rainer Maria Rilke ystävälleen helmikuussa 1914. ”Rakastan sisännäkemistä. Käy ajattelemaan kanssani, kuinka ihanaa onkaan, ohimennen, nähdä, sisännähdä, esimerkiksi koira.” Rilkele sisännäkeminen (*Einsehen*) oli keino päästä tavanomaista näkökokemusta lähemmäs maailmaa, kohti asioiden todellista olemusta.

”Läpikatsomista”, havainnoinnin tavanomaisempaa muotoa hän kutsui ”ihmismäiseksi voimisteluksi”, joka koiran tapauksessa johti vain sen inhimillisten piirteiden etsimiseen. ”[V]aan päästä aivan koiran keskiöön, mistä koirana oleminen alkaa”¹⁸, siihen Rilke pyrki.

¹⁷⁻¹⁸ Rilke 1954 (1914), 94.
Käännös kirjoittajan.

Ihmisinä tyypittelemme niin vauhdikkaasti, että asiat alkavat näyttäytyä massana, viiteryhminä, tilastoina, lajeina. Päästäkseen sinne, mistä kaikki alkaa, on hylättävä yleisyys, nähtävä joka kerta alusta ja uudelleen. Jokaisen olennon – koiran tai muurahaisen – elämä on ainutkertainen ja arvokas sellaisenaan, Anne sanoo.

Koiran ja ihmisen suhde on vuorovaikutteinen, toisinaan symbioottinen. Ei tarvita silmiä koiran käydessä maate kylkeen tai polvitaiveeseen. Nytkähdykset ja hengitys kertovat, kun vierustoveri rentoutuu. Kiven kanssa on toisenlaista. Se ei pyydä, mutta vaatii. Sisäännähdä kivi – kuinka se käy?

Annen veistämä Kurun harmaa on kovaa, siitä irtoava pöly sormissa silkkistä, mutta kavalaa keuhkoissa. Suojautuminen on välttämätöntä. Kiveä täytyy kiertää, veistäjä on jatkuvassa liikkeessä. Rytmi on välttämätön, se asettuu korviin ja vartaloon. Kun sopiva löytyy ja ote taltasta ja vasarasta on vakaa, oppii aavistamaan palan irtoamista. Syntyvä napsahdus kuulostaa erilaiselta kuin sitä edeltäneet iskut.

Kivessä ihmisaika alkaa vaikuttaa erilaiselta. Minuutit tuskin näkyvät, tunnit ovat pieniä. Kun kivitassuihin on saatu valmiiksi reiät, Anne työntää kätensä miljoonien vuosien sisään. Kauan sitten paistanut auringonpaiste on siellä yhä. Karhean lämmön voi aavistaa koskemattakin.

Ihmiselämää elänyt tietää helposti sanallistettavat tilanteet ja tunteet harvinaisuuksiksi. Suurin osa tapahtuu muilla asteikoilla, vaikeasti todennettavilla. Sanat katoavat Annelta veistäessä, mutta samalla kivelle ajatuksissaan juttelee, kuin koiralle. Uuden tekniikan omaksuminen on hidasta tutkimista. Täytyy mennä syvemmälle keskiöön saadakseen vihiä, mistä on kyse.

*Kivessä ihmisaika alkaa vaikuttaa erilaiselta.
Minuutit tuskin näkyvät, tunnit ovat pieniä.*

**ALLI
SUOSALO**

**OTTO
KOSKELO**

4.4. & 10.4.2024

83

Kolmannessa kerroksessa
työhuoneellasi,
piirrat havainnelmia

Teos on, mutta sen materiaalisuus vielä
toisissa merkityksissä, toisissa paikoissa,
toisissa käyttötarkoituksissa, ei vielä

Ja se pitää toteuttaa, ettei se leikkaisi
kenenkään varpaita. Ettei se leikkaisi
(viiltäisi) kenenkään kehoista paloja, saisi
ruumiinosia vuotamaan. Se pitää vapauttaa,
jotta sinäkin vapautuisit tietoisien ja
tiedostamattoman välitilojen tapahtumista.
Alitajunnan piirtämistä skenaarioista.
Mahdollisista kauhukuvista.

Ja se on pehmeää. Mässyä. Ja se tuoksuu. Makealta. Mässyltä. Makealta. Mässyltä.

Upotat sinne sormesi, ei se ole neste, ei se ole
kiinteä. Se on ruumiinnestettä mukaileva
ruumiinjatke. Elämäneliksiiri.

Hunajaan valeltu. Hunajaan
valeltu. Peili. Ja katsot sitä.
Peiliä. Olet valeltuna hunajaan.
Valettuna hunajaan. Pintasi
vääristyy, kuoresi kuultaa.
(Kuvittelisin).

kiinteä - neste,
pehmeä - kova,
aineeton - aine,
keveys - raskaus

Väleissä, välitiloissa, tyhjiöissä syntyvät
illuusiot jännitteestä. Siellä vastakohtat
törmäävät toisiinsa. Leikkaava, terävä,
silpova objekti koettelee ilmaakin
kevyempää jumppapalloa, jonka vielä ehjä
pinta ylläpitää sen muotoa. Kaksiulotteinen
(valo)kuva koettelee kolmiulotteista Jännittääkö?
rakennelmaa.

Heliumjumppapallo puettuna huppariin. Huppariin. Sen harmaissa sävyissä. Puettu.

Vaatekappaleeseen, joka on samalla tuttu,
samalla anonyymi. Vaatekappale, jonka
sisälle piiloutua, käpertyä, kadota.
Vaatekappale, jonka pukea
urheilusuoritukseen. Vaatekappale, joka on
kuulumista, viesti, merkki, statement.
Vaatekappale, joka on silkkaa, puhdasta
mukavuudenhalua.

Ja kerran keho on pukeutunut itsensä tuohon huppariin, kietonut, kietoutunut. Unohtanut.

Keholla on keho,
keholla on kuva kehosta,
kuva omasta kehosta, kuva toisen kehosta
ja ne kehot heijastelevat omaa kehoaan toisten kehoihin.

(Miten kertoa sellaista (kehoa), joka ei ole omaa?)

Installoinnissa tutut ja arkiset esineet — huppari,
valokuva, veitsi, keho, kehikko, sipuli, hunaja,
jumppapallo — ottavat uusia merkityksiä, saavat
uuden syyn. Readymade-esineet 'vääriinkäytettyinä'
luovat uutta symboliikkaa ja symboliikan täyteisiä
narratiiveja. Suhteessa toisiinsa artefaktit luovat
oman merkkijärjestelmänsä, oman kielensä. Ja ne
keskustelevat. Keskenään. Ja ne viestivät. Meille.

Minullakin on suhde, jonkinlainen side,
ja sinulle toista,
mutta merkitsee.

Saako sellainen olla halun kohde?
Tai sen tulos, sellaisen tuotos.
halun.
himon.
Saako haluta, saanko haluta?
teosta.
Saako se kulkemaan, tavoitteleman, jäämään

Piiloutuu niihin muisto, hetki, käsitys, samankaltaisuus, mielikuva, mieltymys, mieliteko

Ja seuraavalla kerralla,
työhuoneellasi,
kolmannessa kerroksessa

On seinillesi ilmestynyt maalauksia. Muutama
hahmotelma, oma tutkielma.

Seinällä roikkuvan hupparin (sen harmaissa
sävyissä) kolmiulotteisuus on kulkeutunut
kankaalle, sen kaksiulotteiselle pinnalle, ja
välitty.

Materia ja sen merkitykset ilmenevät tänään
tavoilla, jotka jäävät koettaviksi vain tänne, vain
tänään, vain meille.

**LOUNA
HAAPAVAARA**

**NUNU
ANUNDI
& ANSKU
NOUSIAINEN**

Saan kutsun, istumme kolmissin.

Poimin;

keskeisintä on jaettu praktiikka, joka tulee konkreettiseksi tilassa. Installaation tekemisessä on pohjimmiltaan kyse tilan tuottamisesta: olosuhteista, vaikutelmista, monina taajuuksina välityivistä ruumiin- ja mielentiloista. Esille asettamista tai asettumista edeltävä työ tapahtuu yhdessä, ainakin kahden. Sen jälkeen se avataan yleisölle, jaetaan kanssa.

Kollektiivisuudessa ja tilojen luomisessa, niiden sävyissä, on kaikuja alakulttuurien yöelämästä ja niiden vieraanvaraisuuksista;

kumouksellisista ja kvääreistä tiloista, jotka ovat historiallisesti paikantuneet yöhön.

Nunu Anundin ja **Ansku Nousiainen** praktiikalle ominaista on prosessimuotoisuus ja tapahtumallisuus, niiden suoma välittömyys ja hetkellisyys. Teos on vielä aluillaan, avauksena puheessa. Ajatus sen kulusta on kuitenkin jo valmis; he asuttavat galleriatilaa tai asettuvat sen liepeille näyttelyn ajaksi.

Luodaan tilaa, kaltaisuuksia. Luonnostelmana harsomainen rakennelma, päiväverho.

Koteloiduttuaan kehdeksi, hellänä oleskella, käyskennellä.

Vertaan käsillä olevaa ja angloamerikkalaisen performanssitaiteen traditiota, niiden keskinäisiä samankaltaisuuksia ja päinvastaisuuksia. Teoksessaan *The House with the Ocean View* (2002) kanonisoitu performanssitaiteilija **Marina Abramovic** asui näyttelytilaan rakennetuissa riisutuissa huoneissa ja suoritti vaiti kurinalaista rutiinia kaksitoista päivää. Taiteilijan ruumiin kautta koettiin hoivan sijasta äärimmäisyyksiä, kuten kärsimystä ja nääntymystä.

We are all bodies of water,

kuten fenomenologi **Astrida Neimanis** ilmaisee. Käsite ei käänny suomeksi suoraan. *Body of water* viittaa vesimuodostumiin, kuten jokiin, järviin, meriin ja pohjavesivarastoihin. *Body* on käännetty puolestaan pääsääntöisesti ruumiiksi,

vaikka se sisältää myös ”muodostuman” ja ”kapaleen” merkitykset.¹⁹ Alkuliemeen palautuva huomio purkaa käsitystä subjektista herkeämättömänä ja autonomisena yksikkönä.

Esitetty väite tai ehdotelma ei koske ainoastaan ruumiin uudelleenajattelua, vaan ruumiiden välisten suhteiden ja niiden muodostamien sommitelmien uudelleenajattelua. Yksikään ruumis ei luo itse itseään: tulemme oleviksi ainoastaan kosketuksissa ja vuorovaikutuksissa toisiin, jatkuvassa liikkeessä ja virtauksissa. Tunnustaessamme oman huokaisuutemme miellämme ruumiillisuutemme sekä suhteelliseksi että seuraamukselliseksi.²⁰ Olemme samasta, samassa kierrossa ja kuitenkin eri.

Rajanvedot ovat hankalia, joskus mielettömiä. Subjektin äärien muovautuvuus kantaa itseä etäämmälle. Asiat vuotavat toisiinsa, liukenevat tai saostuvat. Harva on umpinainen tai pitävä.

Perinteinen näyttelytila on merkityksillä latautunut, liki taantumuksellinen; konservatiivinen; konservoiva; säilyttävä, varjeleva. Tilan muoto saattaa katsomaan erillään ja etäältä.

Kysymme; mitkä ruumiit/teot eivät sovi sinne? entä mitä silloin merkitsee olla esillä, asettua näytille tai alttiiksi?

Puhumme performanssista, mutta se on määritelmänä välttävä. Jos palaamme vielä veteen elämälle välttämättömänä osana, myös teos täytyy perustarpeista huolehtimisesta ja elämän ylläpitämisestä. Taiteellinen työskentely ei ole erotettava muusta elosta. Ne kiinnittyvät toisiinsa, muuttuvat toinen toisistaan.

Häilyvä on myös taiteilijan ja katsojan suhde. Ne, jotka poikkeavat, tulevat osalliseksi ja vaikuttavat teoksen kulkuun.

”*Doubling up as a practice.*” Kahden uppoaa toiseen, väistämättä vähäsen. Toinen paljastaa suhteisuuksia, antaa mittaa.

Kahdet muodostavat kolmansia. Vuotavat ylitse heleinä.

¹⁹ Ks. suomentaja Kaisa Kortekallion huomautus Neimaniksen käsitteisiin (2021 (2009), 60).
²⁰ Neimanis 2021 (2009).

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, written in white ink on a dark background. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be stylized or decorative. The overall appearance is that of a handwritten note or a signature.

kirjoittaja

taiteilija

**ALLI
SUOSALO**

**OLLI
VALKOLA**

**Ehkä vasta
alkavat**

Olli Valkolan teos on paluu menetelmään, jonka äärellä taiteilija on työskennellyt ennenkin. Toimien samalla logiikalla kuin edeltäjänsä se kuitenkin ottaa mukaansa uusia muotoja. Työskentely teoksen äärellä on osa jatkumoa, jossa 'vanhan' päälle ja rinnalle rakennetaan 'uutta'.

Paluu ja pysähtyminen tuttuun menetelmään välittyä minulle eräänlaisena tutkimuksena teoksen ja sen menetelmien mahdollisista ulottuvuuksista ja vaihtoehtoista olomuodoista.

Kuvataiteen äärellä oleminen on taiteilijalle kokeiluja, joissa uppoudutaan ennemmin prosesseihin kuin valmiisiin teoksiin. Tekeminen on limittäin ja lomittain tapahtuvien itsenäisten kokeilujen sarjoja, joissa lähdetään tuntemattomaan ja kohdataan sattumat, niistä oppien. Toisinaan ne jäävät prosesseihin, havainnoiksi tai elämyksiksi, taiteilijalle itselleen ja toisinaan löytävät paikkansa 'valmiista' teoksista.

Ja kokeiluissa on kyse leikistä, sen tärkeydestä ja tärkeyden tunnustamisesta. Koska ihminen on leikkivä, eikä leikki kuulu vain lapsuuteen. Leikki on kokeilun muoto ja tutkimuksen alusta. Leikki on ihmismieltä ja kognitiota kehittävä voima, jota tarvitaan 'tärkeidenkin' asioiden äärellä. Tämä teos leikkii, luo tilaa leikille, on leikkiä ja kutsuu leikkiin.

Teos on vielä video, niin kuin edeltäjänsäkin, mutta sen uutena ulottuvuutena toimii interaktiivisuus. Se vie kokeilun ja leikin aatteen taiteilijan omista praktiikoista osaksi teosta pyrkimyksenä tavoittaa toinen, osallistuja, ihminen. Eivätkä kokeilu ja leikki jää tällä kertaa piiloon prosesseihin. Ne tapahtuvat vielä tilassa teoksen esillä ollessa, kutsuen mukaan ja välittäen eteenpäin.

Tilassa teos muovautuu ja muotoutuu, ottaa uusia suuntia. Mahdollisesti odottamattomiakin. Teos ei ole staattinen vaan elää, on muutoksessa. Jättäen jälkiä aikaan ja tilaan, niitä tallentaen.

**Kun teos on
aseteltuna
tilaan,
sommiteltu ja
paljastettu,**

Leikitkö teoksen kanssa vai leikkiikö teos sinun kanssasi?

Voiko teoksen ymmärtää itsenäisenä toimijana, irrallisena tekijästään, ihmisestä? Kun teos on aseteltuna tilaan, sommiteltu ja paljastettu, alkaako teos silloin elää omaa elämäänsä, käsikirjoittaa itseään?

Miten digitaalinen ja inhimillinen, kone ja ruumiillinen kohtaavat ja (vuoro)vaikuttavat toisiinsa? Miten ihminen toimii kun on lupa osallistua, lupa rakentaa, luoda, olla teos?

**alkaako teos
silloin**

**elää omaa
elämäänsä,**

**käsikirjoittaa
itseään?**

Osallistavan teoksen äärellä tekijä päästää irti, luopuu kontrollista ja jakaa oikeudet teoksen valmistamisesta toiselle, toisille. Tekijä on luonut puitteet ja raamit, jonka jälkeen teos jatkaa elämäänsä haluamallaan tavalla. On teoksen vuoro kutsua, sen materiaalin ja immateriaalisuuden aika ehdottaa. Uusi elämänvaihe tapahtuu teoksen ja uuden tekijän välillä. Syntyy uusia tulkintoja, yllättäviä suuntia. Ennustamaton tapahtuu ja ennustettavuus katoaa.

Toisaalta osallistavuuden voi tulkita irtipäästämisen vaikeutena. Osallistavuus mahdollistaa teoksen vaiheiden vielä jatkuvan ja teoksen vielä rakentuvan. Teos elää hetken tekijästään irrallaan, uusissa kohtaamisissa, toisissa kehoissa. Jatkuvat prosessit kertovat uutta, mahdollistavat uusia tapoja olla ja toisia tapoja tehdä.

Eikä teos ole se mitä näet. Valmiina. On ennen ja sen jälkeen. On kohtaamisia, tiloja, immateriaalia, kokeiluja, muokattua, poisjätettyä, unohdettua ja hukattua. Ja ehkä tämänkin teoksen päälle ja rinnalle rakennetaan joskus vielä uutta. Prosessit jatkuvat, ehkä vasta alkavat.

**MINNI
TURTIAINEN**

**DIANA
LUGANSKI**

**Totuus
valokuvassa**

Diana **Luganskin**
työhuoneen seinällä on
valokuva Pietarin
Eremitaašin verhoista.
Koristeellinen läpikuultava
kangas kiristyy laskoksille
muodostaen hypnoottisen
aaltokuvion.
Taiteentutkimuksessa verho
liitetään usein osaksi
realismin ja representaation
kysymyksiä: se on
muistutus taiteilijan
luomasta illuusiosta sekä
vallasta päättää, mikä
näky ja mitä jää piiloon.

Diana tarkastelee
teoksissaan valokuvan
suhdetta todellisuuteen.
Häntä kiinnostaa
valokuvaan
sisäänrakennettu
dokumentaarisuus ja sen
samanaikainen maagisuus.
Dokumentaarisuutta
pidetään valokuvalla
ominaisena, mistä johtuen
valokuvaa luetaan usein
objektiivisena totena
tapahtuneesta. Kulmasta
taittuva reuna paljastaa
verhon pian paperille
painetuksi valokuvaksi.
Yritän uudelleen
ymmärtää näkemääni.
Etsin viitteitä aikaan,
sekä motiiveja ja
merkityksiä kuvan
etualalla seisovalle
muovipullolle, josta kolme
kallaa kurottavat omiin
suuntiinsa. Dynamiikka
näyttämisen ja
piilottamisen välillä
raukeaa verhon
osoittautuessa paperiksi.

Diana ajattelee, että
valokuvalla on kyky saada
todellisuus rakoilemaan.
Liikkuvaan kuvaan
verrattuna valokuvaan
kiteytyy hänen mielestään
jotain taianomaista. Diana
kertoo vaikuttuneensa
kohtauksesta **Vladimir**
Nabokovin romaanissa
Luzinin puolustus (1930),
jossa päähenkilön järjen
menettäminen kuvataan
mielen sisäisenä
tapahtumana. Kohtauksen
kautta todellisuus
näyttäytyy jokaisen
subjektiivisena kokemuksena.

Valokuva ei paljasta
paljoakaan todellisuudesta,
vaikka tulkitsemmekin
niin. Todellisuus on paljon
näkemäämme enemmän. Se
ei tainnu edes sanoihin,
kuten **Anna-Kaari**
Hakkarainen *Dioraama-*
romaanissaan (2019)
kiteyttää:

*Jos vain se jonka voimme
purkaa koodiksi, loogiseksi
käskyiksi, on totta, juuri
mikään kokemuksemme ei ole
totta. Kaikki tärkeä pakenee
sanoja, kuvia, muotoja.²¹*

²¹ Hakkarainen 2019.

DIANA AJATTELEE, ETTÄ VALOKUVALLA ON KYKY SAADA

TODELLISUUS RAKOILEMAAN.

Antaudun laskosten
hypnoottiselle kuviolle.
Mielen luomat tulkinnat
kietoutuvat oletukseen
kuvan todenmukaisuudesta.
Pian jostain keksimästani
tuleekin totta.

**LOUNA
HAAPAVAARA**

**VILLE
KARLSSON**

**triptyykki/
untitled.mov**

Kaupunkia piirittävät vaakaan kaartuvat väylät. Lävistäjissä vähintään kaksi ajorataa rinnakkain molempiin suuntiin. Tiet haarautuvat eritasoliittymistä pienemmiksi ja kuljettavat kohti keskustaa tai kauemmas liepeille.

Ville Karlssonin työskentelyä ohjaa kulku. Kehämäiseen muotoon kiertyy yhtäältä reitti, toisaalta ajan, päivän ja vuoden kierto. Kiinnostuksenkohteet toistuvat kausittaisina, ne kiinnittyvät vuodenaikoihin. Asiat osuvat satunnaisesti kohdakkain, kuvioituma muistuttaa polyrytmiikkaa.

Taiteellisessa prosessissa on kahtalaisesti läsnä rutiini ja eskapismi. Ajatus kehkeytyy kaupunkitilaan verkottuvassa liikkeessä. Harjoittamista on sattumanvarainen kerääminen, merkitseminen ja kokoaminen. Materiaali kertyy merkintöinä galleriaan. Dokumentaatio on summittaista. Vertikaali kuva kohisee, silmukoituu. Näkee kaiken kolmena.

The duration of the painting is ** minutes.
Maalauksen kesto on ** minuuttia.

Esseessään *Heikko estetiikka* Pontus Purokuru kirjoittaa niistä esteettisistä käytännöistä, joita voidaan kutsua yhdessä heikoksi estetiikaksi. Heikko estetiikka ei tavoittele kaunista, harmonista tai voimakasta. Siinä on kyse voimattomuudesta, hienovaraisuudesta ja epätäydellisyydestä, ambientista ja metakuvista. Ilmaisuu on niukkaa tai teknisesti köyhää, epämääräistä, halutonta ja vaimeaa.²²

²² Purokuru 2022. Vaikka estetiikka on aina aikaan sidottua

ja poliittisesti latautunutta, vakiintuneet esteettiset arvot tuntuvat vanhentuneilta visuaalisen kulttuurin runsaudenpulassa. Perinteisten esteettisten ihanteiden tuottama mielihyvä ja voimakkuus, sekä toisaalta niiden negatiivisten provokatiivisuus, ovat laimentuneet. Purokuru ehdottaa, että heikko estetiikka on korvannut kauniin ja ylevän asettumatta kuitenkin päinvastaiseksi suhteessa kumpaankaan.²³

Myös Villen praktiikan ytimessä on vapautuminen tai kenties ennemminkin luopuminen siitä esteettisestä johdonmukaisuudesta, joka läpäisee visuaalisen kulttuurin. Esteettistä ilmaisua, siis 'hyvän maun' tavoittelamisen ja siihen liittyvän itsetietoisuuden hylkäämistä, voisi kuvailla post-ironian käsitteen kautta. Se ei merkitse niinkään paluuta ironiasta vilpittömyyteen, vaan retorista epäselvyyttä niiden välillä. "Become uncuratable"²⁴, kuvataiteilija **Nadiye Kocakin** varovainen julistus syötteessään asettaa sanoiksi paradoksaalisen halun, joka on kontekstiinsa nähden samalla välitön sekä (itse)ironinen.

Yhtäältä Villen taiteelle on keskeistä sen autobiografisuus, itse materiaalina. Toisaalta on halu häivyttää tekijä. Yhdessä ne tavoittavat esteettisestä kurinalaisuudesta irtautumisen tai luopumisen. Osin esikuvallisia ovat taiteen instituutioiden ulkopuolelle sijoittuvat kollektiiviset estottoman sisällön luomisen kulttuurit, kuten *shitposting* tai fanitaide.

Heikkoa estetiikkaa ajaa nälkä todellisuu-delle, mikä ilmenee sitä merkitsevien kiintopisteiden etsimisenä. Autofiktiivinen minä asemoituu yhdeksi niistä. Samaan aikaan heikko estetiikka murentaa velttoudellaan sekä minän auktoriteettia että perinnettä laajemmin. Se tuottaa vastarintaa luovuttamisen, luhistumisen ja muiden hajoamisen prosessien kautta. Muutos rakentuu hienovarasesti varioimalla, pienillä eroilla.²⁵

Esteettinen välinpitämättömyys palautuu kaupunkitilaan, jossa toisiinsa yhteensopimattomat materiaalit, arkkitehtuuri, jäte ja saaste ovat läsnä samassa. Jäämä on löytö on tuliainen. Ei eheä vaan rakeinen, väri-sevä.

²⁴ Kocak 2023.

²⁵ Purokuru 2022.

**HENRIIKKA
REITALA**

**AINO
TILLONEN**

Silmikoita

105

Naamioiden hämmennysvoima on tunnettua kautta perhosmaailman, antiikin hopliittien ja *Tähtien sodan*. Eläintieteilijät puhuvat deimaattisuudesta, puolustuskyvyltään heikkojen otusten naamioitumiseen ja pelotteluun kehittyneestä ulkomuodosta. Kätkeytyminen kuoreen tai silmäimitaatioon luo turvaa ja saa vihollisen varautuneeksi.

Ihmisluvun ornamenttiikka vaatteissa, suojissa ja säilyttimissä ammentaa vuosituhanneksi floorasta ja faunasta. Naamioituminen on sekä käytännöllistä että viehättävää. **Aino Tillosen** maalauksissa tarkennetaan haarniskan kaarroksiin ja koristeapakotuksiin, simpukankuorten aaltokuvioon, nyöreihin. Piilottelun keinot ovat monet, mutta kantava ajatus sama: koossapitäminen.

²⁶ Albers 2017 (1965), XI.

On Weaving (1965) on Bauhaus-taiteilija **Anni Albersin** käsikirja kankaankudonnasta. Kirjan johdannossa Albers kirjoittaa kudonnan lähtevän *langan tapatumasta*.²⁶ Lanka on valmiina liikkumaan ja muuttamaan muotoaan. Se sisältää metamorfoosin, ja niinpä solmiutuvilla ja purkautuvilla langoilla on naamioiden tapaan salamyhkäisyytensä.

Maalattujen solmujen lisäksi osa Aion aiemmista teoksista sisältää myös narusta muotoiltuja. Niiden historia mytologioissa ja arvoituksissa on pitkä. Jos solmun avaa, se ei enää ole solmu, mutta voi palata sellaiseksi. Materiaalista riippumatta solmuun yhdistyy aavistus solmijasta, jonka on täytynyt olla täällä vielä hetki sitten.

Öljyväri on lankaa vapaampaa, viivan häntä ei ole samalla tapaa kiinni tulosuunnassa. Solmituissa pinnoissa aika ja työ näkyvät helpommin kuin maalatussa. Neulos tai ryjy kertoo suoraan, kuinka monta silmukkaa sen muoto vaatii. Maalaus peittää enemmän. Maalattu haarniska tai näkinkenkä on kaksoisarvoitus, sillä katsojina emme varmuudella tiedä, mitä tai ketä kuoret kuvassa suojaavat. Emme liioin, mitä päällimmäisen maalikerroksen alle jää.

Solmimalla tehdään kantimia. Esseessään *The Carrier Bag Theory of Fiction* (1986) **Ursula K. Le Guin**²⁷ kirjoittaa ihmistoiminnan olevan pitkälti asioiden poimimista laukkuun tai koriin ja niiden kantamista kotiin — ihmisten säilytyspaikkaan — ja siellä edelleen omiin säkkeihinsä ja laatikoihinsa. Tässä Le Guin vastustaa perinteisen maskuliinista metsästyksen ja sodankäynnin näkökulmaa. Hänen mukaansa historiakäsitys suosii rähinää (joka sekin vaatii yhtä jos toista reppua, ansalankaa ja kilpeä), sillä siitä syntyy eeppeinä pidettyjä tarinoita. Sen sijaan kassit ja pussit, joilla kannamme mukamme ruoan, tarinat ja toisemme jäävät kertomuksista pois.

Maalauskaikalle tallentuvat maali, taiteilijan suunnitelma, päähänpistot ja kosketus. Siihen kerääntyvä symboliikka on samaan aikaan ammennus menneestä ja katsojien kulloinkin lisäämistä tulkinnoista. Aino maalaa simpukoita; klassisen aiheen vuosisataiset luennat ovat lohdullisia, menneen preesens — ja kerroksia, joiden alta löytyy uusia merkityksiä.

Copypaste-ajasta muistuttava simpukkarimssu antaa helppouden vaikutelman, vaikka öljymaalauksen tahti on tietokoneella toisintamiseen verrattuna hidasta ja epävarmaa. Silti niin käsin maalaaminen kuin puoliautomaattinen leikkaa-liimaa on pohjimmitaan toistoa, eikä jälkimmäinenkään ole erityisen kaukana perinteisestä ornamenttiikasta.

Le Guinin kuvaamia *Historioita* tähdittävät erityisvalmisteiset He-Manit, jotka läsnäolollaan tekevät tarinasta kuin tarinasta kiinnostavan. Näiden sankareiden rinnalla kuka tahansa muu on statisti, unohdettava sivurooli. Tarina seikkailuun karkaavasta tytöstä on vanha ja laajalle levinnyt, sillä monen toivomus lienee paeta omaan olemukseen liitettyjä odotuksia. Vaatii naamioitumista päästä kielletyille alueille. Jos on aina joutunut olemaan pehmeä ja taipuisa, haarniskassa voi olla viihtyisää.

MAALATTU
HAARNISKA.. TAI
NAKINKENKÄ ON
KAKSOISARVOITUS,
SILLA KATSOJINA
EMME
VARMUUDELLA
TIEDÄ, MITÄ TAI
KETÄ KUORET
KUVASSA
SUOJAAVAT.

Myytti **Jeanne d'Arcista** on eurooppalainen versio tyttösotilaasta. Uskonnollisia näkyjä nähnyt, ranskalaisten voittoon Orléansin taistelussa 1429 myötävaikuttanut teinityttö nautti sekä pyhimyksen että noidan mainetta, ja jäätyään englantilaisten vangiksi hänet tuomittiin jalkimmäisestä kuolemaan.

Alkuperäisessä oikeudenkäynnissään **Jeanne d'Arc** neuvotteli tuomionsa elinkautiseksi vankeudeksi lupaamalla muun muassa, ettei koskaan enää pukeutuisi miesten vaatteisiin. Vankilassa hän naiseutensa ja haavoittuvuutensa piilottaakseen tai yksinkertaisesti hameiden puutteesta sonnustautui jälleen housuihin, ja alkuperäinen tuomio astui voimaan. Toisille itsensä uudelleen pukeminen on sallitumpaa kuin toisille.

Ensiajatus haarniskasta on raavas ja väkivaltainen, mutta Aion maalauksessa sitä pääsee lähemmäs ilman uhkaa. Kuviointi on viehkeää, vaikka varustuksen sisällä lymyvä olisikin hiessä ja kankea. Syitä sonnustautua panssariin on ja riittää. Jostain saumasta ne silti rajoittavat liikettä. Silloin on hyödyllistä muistaa solmujen oppia. Kiristävän kohdan voi aina löysätä ja sitoa uudelleen.

²⁷ Le Guin 2021 (1986), 18–19.

kirjoittaja

**MINNI
TURTIAINEN**

**Juuri
aikeissa
lähteä**

taiteilija

**IIDA
VALMÉ**

Tapaamme koululla pari päivää ennen Iidan lähtöä Villa Karon residenssiin Beniniin. Murteeni tarttuu tai *palautuu* hänelle herkästi. Iidan juuret ovat äidin puolelta Pohjois-Karjalassa ja isän puolelta Haitilla. Haitilainen syntyperä juontaa Afrikan mantereen länsiosaan. Iida on lähdössä residenssiin tutustumaan juuriinsa sekä kulttuuriin, jolla on ollut keskeinen rooli Haitin synnyssä. Samalla on tarkoitus työstää kandinäyttelyyn tulevaa työtä.

Iida kutsuu teoksen valmistamista eräänlaiseksi juurimatkakksi. Prosessin keskiössä on hänen omien kulttuuristen ja henkisten juurien tutkiminen sekä asettaminen, kuten hän kuvailee.

Ymmärrän juurettomuuden heikkona yhteytenä, jonka johdosta elämässä ajautuu kaivaten johonkin. Iida kuitenkin ajattelee, että jokaisella on valta asettaa itse omat juurensa. Hän on inspiroitunut ghanalaisen twi-kielen ilmauksesta *sankofa*, joka käännettynä tarkoittaa ”mene takaisin ja hae se”. Käytännössä termi merkitsee sitä, että unohtamisessa ja unohtamansa asian takaisin hakemisessa ei ole mitään väärää. Ajatuksessa piilee jotain lempeää, lohduttavaa ja kannustavaa. Samaa on myös Iidan eloa hellivässä taiteessa.

Iida kutsuu teoksen valmistamista eräänlaiseksi juurimatkakksi.

Iida työskentelee pääasiassa kuvanveiston ja liikkuvan kuvan parissa. Töissä on aiheesta riippumatta rakkaudellinen pohjavire. Luulen sen kumpuavan Iidan suhtautumisesta taiteeseen sekä hänen tavastaan työskennellä. Taiteellinen prosessi on hänelle yhteistä luomista, jonka keskiössä on kuuntelu. Esivanhemmat, maaperä ja materiaalit kuuluvat teoksissa hänen kauttaan. Iida näkee taiteessa valtavasti voimaa ja potentiaalia parantaa. ”Ettei vaan selviydy vaan elää.” Vaalin hänen ajatuksiaan.

Näyttelyyn tuleva teos on installaatio. Iida suunnittelee työstävänsä siihen beniniläistä ja pohjoiskarjalaista puuta. Keskustelun jäljiltä on selvää, että materiaalit pitävät sisällään paljon olomuotoaan enemmän.

Hetki ennen lähtöä on odottava. Unohtamme käydä työhuoneella, vaikka piti.

**ALLI
SUOSALO**

**LUUMU
TURSAS**

**Punaista
vahaa**

muovaillet punaista vahaa
upotat nesteeseen
ja painelet vasten rautalankaa
(tukemaan)
tason valloittava rakennelma
ja pahvimukeja

kohta, joka jää piiloon
syksyllä se ei enää ole
vain sulaa

Työskentelysi on kehollista, kerrot.
Ehkä teoksellesi tavoiteltu suurikokoi-
suus tarvitsee koko kehoasi tai valit-
semasi materiaali tahtoo niin, kun sen
työstämisen menetelmät ja mahdollinen
logistiikka ehdottavat niin. Tai
ehkä haluat tuntea teoksen virtaavan
lävitsemi ja syntyvän juuristasi, niin
kuin kantoivat juuret materiaa sen
edellisessä elämässä.

lähimetsästä sinä löydät materiaalin

metodi: keräily

löytää, nostaa, pidellä, kantaa

Materiaalit tarjoavat muotoja ja suun-
tia, joihin mukautua (halutessaan).
Asettavat ehtoja sen kyvyille muovau-
tua ja muotoutua. Ja nuo ehdot eh-
dottavat. Ne ehdottavat kuuntelemaan
sen omaa muotokieltä ja kunnioitta-
maan. - Antaa sen ohjata - . Kun
tyyli on esittävää, mahdollistaa ma-
teriaalin oma kieli abstraktin ilmai-
sun ja abstraktille antautumisen.
Antaudu.

kokoiseni
vaalea, haalea, rakennelma
ja sen pienoismalli
pikkusisarus
miniatyyri

Ja materiaalilla on oma elämänkaa-
rensensa. Kaikilla on. Ne ovat toimijoi-
ta, joilla on oma tahto. **Jos jokin
särkyy tai putoaa tai halkeaa,
silloin kun materiaali sitä itse
toivoo, saatat haalia vahingon
osaksi teosta.** Eikä se ole virhe
enää. Eikä ollutkaan. Vain sattumaa.
Käännä käsikirjoituksessa.

hiekkiaan liejuun, hiekkiaan liejuun

keraaminen kuori
poltettu muotti
sulaa, sulaa vahaa

emme ymmärrä, olemme yhtä materiaalin
kanssa

Me, ihmiset, olemme etäännyttäneet
itsemme ekosysteemeistä. Luokittelem-
me maailmaa, kaikkea havainnoimaam-
me, ja luokittelemme itsemme ja
tekomme niistä irrallisiksi. Ja valit-
semme. Valitsemme pitää itsemme
etäällä, koska ihminenhan on (saavu-
tuksissaan) niin luonnoton. Luonnon-
lait eivät meitä koske, vaikka
rakennammekin maailmaa - maailmo-
ja - yhdessä.

Jos materiaali läpäisee ihmisen jät-
tään siihen kädenjälkensä, on sen
muovaamaa, tekeekö se siitä silloin
luonnottoman? Pohdit.

Vastakohtien sijaan etsit materiaaleis-
ta yhtäläisyyksiä. Samankaltaisuuksia.
Haastat materiaalivalinnoillasi ja käyt-
tämilläsi tekniikoilla vallitsevia käsi-
tyksiä luonnollisesta ja luonnottomasta,
ja ehdotat uusia määritelmiä. Toisia ta-
poja katsoa. Ymmärtää. Ehkä vastakoh-
dat ovatkin enemmän kaltaisiaan,
lähempänä toisiaan, kuin kategoriois-
samme.

Onko siis betoni vähemmän luonnol-
lista kuin metsästä kerätty puu?
Vain siksi, että se on läpäissyt ih-
misen.

kaikki täällä liittyy valtaan

metsä
metsässä asuva puu
henkilökohtainen
ja mielikuvitus

Jos palaisimme luonnonuskontojen val-
litsevaan aikaan, mytologioiden maail-
maan, palaisiko silloin kunnioitus
luontoakin kohtaan? Luonnon materi-
aaleja kohtaan. Kun pitämyspuun kaa-
taminen lupasi huonoa onnea ja
kunnioittaminen hyvää. Kun hahmotim-
me maailmaa vaihtoehtoisten syy-seu-
raussuhteiden kautta. Kun uskomukset
ja rituaalit materialisoituivat ja ohjasi-
vat toimintaamme. Hyvään. Kun vielä
kunnioitimme ja halusimme varjella
ympäröivää, koska ymmärsimme sen
kostautuvan. Kun vielä ymmärsimme.

kaikki palautuu henkilökohtaiseen

piiloutuen uusiin muotoihin,

muotteihin
metsään
haaveiluun

Teoksen äärellä oleminen on (jos
niin tahdot) mielikuvitukselle antau-
tumista, mielikuvituspaikkojen raken-
tamista. Teoksen äärellä on lupa
haaveilla. Utopioida. On lupa luoda
vaihtoehtoisia käsityksiä ja katego-
rioita. Lupa kosketella, katsella ja
kuvitella. Materiaa. Ja yhdessä ma-
terian kanssa. Uusilla tavoilla. Vaiht-
toehtoisilla tavoilla.

lapsena rakensit mielikuvituspaikkoja

majoja ja hahmoja

maailmoja

parempia paikkoja

Tarvitsemmeko kenties lisää kado-
tettua, unohdettua, mielikuvitusta? Mie-
likuvitusta, joka ohjaa toimintaan.
Voimaa, joka toimii lähteenä vaiht-
toehtoisten, erilaisten ja parempien
maailmojen luomiseen. Rakentamiseen.
Maailmankuvien kyseenalaistamiseen.
Hämärän tulevaisuuden piirtämiseen,
abstraktien kokonaisuuksien hahmot-
tamiseen ja tekojemme seurausten
ymmärtämiseen.

millaisista maailmoista sinä haaveilit?
haaveilit

millaisia mielikuvituspaikkoja rakensit?

**KONSTA
DORAIRAJU**

**MINJA
YLETYINEN**

**Pyhää ja
epäpyhää**

Miten alkaisin kuvittaa unta, pyhää, epäpyhää tai elämää suurempaa? Millaista perintöä siirtäisin näillä valinnoillani eteenpäin? Näitä kysymyksiä **Minja Yle-tyinen** pohtii kandityössään. Symbolistisesta maalausperinteestä ja sen yhteiskunnallisista ulottuvuuksista ammentavat teokset yhdistävät öljymaalausta, piirustusta ja kollaasia. Minja pyrkii rakentamaan yhteyden menneisyyden ja nykyisyyden välille. Hän haluaa haastaa katsojaa pohtimaan omia käsityksiään ja tuoda esille vaihtoehtoisia tapoja jäsentää kokemuksia elämästä.

Minjan taiteellinen työskentely alkaa lähtökohtaisesti työhuoneen ulkopuolelta. Hänen tutkimusmenetelmiinsä kuuluu kenttätyö kulttuuriperinnöllisesti keskeisissä kohteissa, kuten lukuisissa eri kirkkoissa, tempeleissä, arkistoissa ja luonnonpuistoissa ympäri Suomea. Tämän lisäksi kenttätyöhön on sisällynyt residenssijakso Valamon luostarissa Heinävedellä. Minja havaintopiirtää ja maalaa retkilään ja luo kokonaiskuvaa myöhemmin työhuoneellaan tai kotitalonsa kellariverssaalla. Mieleenpainuvien tapaaminen oli Minjan mukaan hengellinen keskustelutalaisuus porvoollaisessa olohuoneessa, johon oli kokoontunut vanhempia henkilöitä puhumaan hyvästä elämästä ja kuolemasta.

siin
nen
suuden
riassa

pyhää,
tyinen
sesta
nallisista
tusta
maan
syyden
jaa
muksia
tökohtaisesti
sissä
koissa
nonpuistoissa
säksi
sijakso
lään
taalla
laisuus
humaan

Minja kyseenalaistaa, kenen käsissä ja kenelle kansallisromanttiset kansantarut on tuotettu (ja edelleen tuotetaan). Hän pohtii myös, mistä esoteeriset viittaukset kanonisoitujen kansallistaiteilijoiden teoksiin ovat tulleet, ja mitä ne merkitsevät nykyään. Minjan työskentelyssä keskeinen tekijä on hänen oma karjalainen identiteettinsä sekä sen myötä karjalaisuuden asema suomalaisessa taidehistoriassa ja nykypäivän taidekeskustelussa. Käydessämme keskustelua tajuaamme että sukulaisiamme on asunut samoilla alueilla eri puolilla Karjalaa. Sukututkimus jää sovitusti ensi tapaamiseen.

**SOFIA
DALÉN**

**MATILDA
KERÄNEN**

**Rakkauden
orvokki**

123

*Aurinko lämmitti ja tunsimme, kuinka pienikin viilauk-
sauringosta tuo meille onnellisuutta.*

MATILDA KERÄSELLE nainen on inspiraation lähde.

Nainen merkitsee hänelle samaan aikaan kauneutta, haaveilua, halua sekä romanttista rakkautta. Jo pitkään naisista inspiraatiota saaneet maalaukset on luotu kehon esteettisyydestä ja kauneudesta.

Matilda tuo kandinäyttelyyn esille kaksi metriä korkean teoksen, jossa hän kuvaa kahta alastonta naisfiguuria. Hahmojen keskeltä voi löytää kahden naisen välistä rakkautta symboloivan orvokin. Matilda ei halua pitää taidettaan liian realistisena ja hylkää ajatukset perinteisestä maalauksesta.

Matilda käyttää töissään vaneria ja puuta, joiden avulla hän saa maalauksensa hohtamaan ikonin kaltaisessa valossa. Hän tekee itse öljyvärinsä, sillä hänen mielestään valmiisiin väreihin ei voi vaikuttaa tarpeeksi. Hän on työskennellyt eri tekniikoiden parissa kuvanveistosta äänitaiteeseen, mutta löytää aina itsensä lopulta maalaamisen ja öljyväreiden ääreltä. Henkisyys on lähellä Matilda, ja hänen teoksensa kuvaavat piilotajunnan tasolla harmonista yhteyttä naiseuden, homoseksuaalisuuden sekä uskonnon välillä jättäen kuitenkin osan piiloon ja katsojan itse tulkittavaksi.

Huomaan oloni kotoisaksi Matildan töitä katsellessani. Ne koskettavat sisintäni ja saavat tajuamaan sellaisia asioita itsestäni, joita en osaisi kuvittaa. Matildan teoksissa on salaperäisyyttä, jonka katsoja voi ymmärtää tai olla ymmärtämättä. On vapauttava huomata, miten joku osaa tuoda esille asioita, joita moni ihminen yrittää piilottaa. Matilda tuo salaisuudet vielä korkeammalle tasolle, jopa ikonien rinnalle. Nainen, seksuaalisuus ja rakkaus. Naisten välistä seksuaalisuutta on kuvattu antiikin Kreikan ajoista asti, mutta se on tänä päivänä edelleen tabu.

Matildan töitä katsellessa voi rentoutua, kuin hiljaisen kirkon kappelissa. Hänen esteettisesti puhuttelevat työnsä ovat mysteeri, jonka katsoja voi vain itse ratkaista. Öljyä puulle, rakkautta rintaan ja katse ylöspäin.

I I K O T S I
 T S O I I
 S O T S
 I I K O T S I
 T S O I I
 S O T S

KIIITOS
 SKIITO
 OSKIIT
 TOSKII
 ITOSKI
 IITOSK
 KIIITOS
 SKIITO
 OSKIIT
 TOSKII
 ITOSKI
 IITOSK
 KIIITOS
 SKIITO
 OSKIIT
 TOSKII
 ITOSKI
 IITOSK
 KIIITOS
 SKIITO
 OSKIIT
 TOSKII
 ITOSKI
 IITOSK
 KIIITOS
 SKIITO
 OSKIIT
 TOSKII
 ITOSKI
 IITOSK

KIIITOS:
 taiteilijat
 Riikka Haapalainen
 Joni Mäkelä
 Stig Baumgartner
 Marika Orenius
 Marja-Kristiina Mäkinen

LLLLLLLLLLLLL
 LLL

K
 O
 L
 O
 F
 O
 N
 I
 &

K I I T O K S E T
 L
 Ä L
 H Ä L
 T H Ä L
 E T H Ä L
 E E T H Ä L
 T E E T H Ä L
 T E E T H Ä
 T E E T H
 T E E T
 T E E
 T E

I
 N
 O
 F
 O
 I
 O
 K &
 I I I I I
 K S E T

Albers, Anni. 2017 (1965). *On Weaving*. Princeton ja Oxford: Princeton University Press.

Carson, Anne. 2024. "1=1". Teoksessa *Wrong Norma*. Lontoo: Jonathan Cape, 9-13. Käännös Henriikka Reitalan.

Goethe, Johann Wolfgang von. 1967 (1810). *Theory of Colours*. Englantiin kääntänyt Charles Lock Eastlake. Lontoo: Cass.

Hakkarainen, Anna-Kaari. 2019. *Dioraama*. Helsinki: Tammi.

Jarman, Derek. 2023 (1993). *Blue*. New York: David Zwirner Books.

Kielitoimiston sanakirja. 2024. Hakusana: havainto. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/havainto?searchMode=all>. Viitattu 3.6.2024.

Klemettinen, Riina. 2024. Jukupätkä mitä sanoja! Ajankohtaista kielitoimiston sanakirjassa -blogi. Kotimaisten kielten keskus 19.3.2024. https://www.kotus.fi/sanakirjat/kielitoimiston_sanakirja/ajankohtaista_kielitoimiston_sanakirjassa/jukupatka_mita_sanoja!.40721.news. Viitattu 6.5.2024.

Kocak, Nadiye. (@nadi_yeah_). Instagram-päivitys 16.4.2023. <https://www.instagram.com/p/CrGXRw8tL7z/>. Viitattu 10.6.2024.

Le Guin, Ursula K. 2021 (1986). *The Carrier Bag Theory of Fiction*. Lontoo: Ignota Books.

Martat. n.d. Kasvimaan perustaminen. <https://www.martat.fi/puutarha/puutarhan-tyot/kasvimaan-perustaminen>. Viitattu 6.5.2024.

Neimanis, Astrida. 2021 (2009). Ruumiimme ovat veden vallassa. Suom. Kaisa Kortekallio. niin & näin 1/21, 58-60. <https://netn.fi/artikkelit/ruumiimme-ovat-veden-vallassa/>. Viitattu 23.7.2024.

Purokuru, Pontus. 2022. Heikko estetiikka. [komeetta.info 28.4.2022](https://komeetta.info/2022/04/28/heikko-estetiikka/). <https://komeetta.info/2022/04/28/heikko-estetiikka/>. Viitattu 23.7.2024.

Rilke, Rainer Maria, 1954. Magda von Hattingbergille 17.2.1914. Teoksessa *Briefwechsel mit Benvenuta*. Toim. Magda von Hattingberg. Esslingen: Bethle Verlag, 94-100. Käännös Henriikka Reitalan.

Suomen etymologinen sanakirja. 2023. Kotimaisten kielten keskus. kaino.kotus.fi/ses/. Viitattu 10.6.2024.

Suomen lajitietokeskus. n.d. laji.fi. Viitattu 10.6.2024.

Suomen Tennisliitto. 2019. Tenniksen Pelisäännöt. <https://www.tennis.fi/wp-content/uploads/2019/03/Tenniksen-pelisäännöt-1.1.2019.pdf>. Viitattu 6.5.2024.

Tilastokeskus. 2024. Väkiluvun kasvu suurin lähes 70 vuoteen. 26.4.2024. <https://stat.fi/julkaisu/clin12dtgwknocut9yem67se>. Viitattu 6.5.2024.

Halki - Tekstejä taiteellisista prosesseista

JULKAISIJA

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

(c) Taideyliopisto ja tekijät

PÄÄTOIMITTAJA

Louna Haapavaara

TOIMITTAJAT

Salla Humalajoki

Henriikka Reitala

Minni Turtiainen

TAITTO

Joni Mäkelä

Sandra Haataja

Alli Suosalo

KIRJASINTYYPIT

Bianzhidai

DOF

Erika Ormig

Essays 1743

JMH Legajo

Karrik

Kingthings Typewriter 2

Lunchtype

Oceanside Typewriter

Routed Gothic

zai Drukarnia Akademii Krakowskiej 1674

zai Drukarnia Wydawnicza 1870

PAINO

Hansaprint Oy, Helsinki

2024

ISBN 978-952-353-472-8 (painettu)

ISBN 978-952-353-473-5 (pdf)

Tämä kirja on luettavissa avoimena julkaisuna
Taideyliopiston sähköisessä julkaisuarkistossa.
<https://taju.uniarts.fi>